Número 2 Desembre de 2015

Nous *Papers d'Ovnis*

Nous *Papers d'Ovnis*

Revista sobre fenòmens estranys

Número 2

Desembre de 2015

Centre d'Estudis Interplanetaris

Papers d'ovnis publica articles sobre fenòmens estranys, especialment observacions d'objectes no identificats. També s'accepten articles d'estudi i anàlisi sobre recursos i fonts d'informació sobre aquestes temàtiques, la documentació generada, la seva història, o les perspectives científiques o filosòfiques que se'n deriven.

Els punts de vista expressats només són els dels autors.

Publicació sense finalitat comercial.

CEI. Centre d'Estudis Interplanetaris, 2015.
Apartat de Correus 31.185
08080 Barcelona. Catalunya
cei.stendek@gmail.,com
www.el-cei.org

Amb la col·laboració especial d'Emili Gil

Sumari

Articles

Blog del CEI

Hemeroteca

El cas Hausmann

Maties Morey[1]

1 Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

A finals de març de 1950, Enrique Hausmann va obtenir a Montuïri (Mallorca) la primera fotografia d'un platet volador feta a Espanya. Tot i el seu caràcter pioner, es tracta d'un incident poc conegut i gairebé no investigat. En el present article s'analitzen les circumstàncies del cas i es passa revista a la vida i obra del seu principal testimoni.

Paraules clau

fotografies; fraus; Montuïri; Mallorca; Illes Balears

Abstract

In late March 1950, the first Spanish picture of a flying saucer was taken in Montuïri (Majorca) by Enrique Hausmann. Despite its pioneering character, it is a little known and hardly investigated incident. In this paper, the case circumstances and the life and work of his main witness are reviewed.

Keywords

Photographies; hoaxes; Montuïri; Majorca; Balearic Islands

Com és ben conegut, la primera onada d'albiraments de platets voladors (allò que després es coneixeria com a ovnis) va tenir lloc a Espanya l'any 1950, més concretament en els mesos de març i abril. El procés sociològic que va presidir la seva gènesi, reconstruït a partir de les notícies de premsa publicades aleshores, ha estat analitzat per diversos autors, singularment per Ignacio Cabria (2004), que n'han destacat el crescendo informatiu que es produí en aquelles dates, que va anar atracant progressivament el nou fenomen al lector des de les llunyanes terres americanes que el veieren néixer fins a pràcticament casa seva. D'acord amb Cabria, els primers articles sobre albiraments al territori espanyol aparegueren el 21 de març de 1950, assoliren el seu punt àlgid al voltant del 30 de març, i decaigueren a continuació per pràcticament esvair-se ja a principis de maig.

És dins d'aquest context quan, en una data indeterminada de finals de març d'aquell any, es pren a Mallorca la primera fotografia d'un ovni per part d'Enrique Hausmann, un fotògraf alemany -delegat del NO-DO a Balears- que vint anys enrere s'havia establit a Palma. La notícia de l'incident, publicada originalment en el diari *Baleares* de 30 de març de 1950 (a la seva portada i a la pàgina quatre), va ser reproduïda per molts altres mitjans estatals i estrangers[1]; però, tot i la seva repercussió inicial, el cert és que ens trobem davant d'un cas molt poc conegut i mal documentat. De fet, curiosament ni s'esmenta en l'obra que va popularitzar l'onada de 1950, *El gran enigma de los platillos volantes* (1966), d'Antoni Ribera, i les referències que n'existeixen a la literatura ufològica no van més enllà de reiterar

les dades aportades per l'article periodístic del *Baleares*[3], amb més o menys fidelitat segons la solvència dels autors.

Qui això subscriu va intentar igualment esbrinar-ne més coses, i el 30 de gener de 1995 va visitar la tenda de fotografia Foto Balear, propietat de Hausmann, que aleshores encara existia al carrer Constitució número 3 de Palma. Allà hi vaig trobar el seu fill, que ja hauria complit la seixantena, a qui vaig mostrar la fotografia juntament amb una descripció del succés. Em digué que son pare havia mort uns vint anys enrere, i que era la primera notícia que tenia dels fets, perquè quan ocorregueren ell devia ser molt petit o estava estudiant. Sí que recordà que el progenitor havia treballat per al NO-DO. No semblava molt disposat a col·laborar, i tot d'una que entrà un client deixà de mirar-me i ni tan sols es va acomiadar de mi. Això va ser tot el que vaig poder esclarir en aquella ocasió, que em deixà amb una certa insatisfacció personal que al llarg del temps em va impulsar a reprendre la investigació del cas, encara que fos vint anys més tard.

Les diferents versions dels fets

Davant un incident tan pobrament tractat com aquest, el que primerament s'imposa és determinar-ne amb claredat les fonts i la seva fiabilitat; atès que, per exemple, ni tan sols la data de l'albirament es troba aquí ben concretada. Així, en els catàlegs ufològics es registra el dia 20 de març (CATIB) o el 25 de març (CUCO, FOTOCAT), i algun autor fins i tot parla de principis d'abril (GUIEU, 1980). Ara bé, cap d'aquestes opcions es troba fonamentada, ja que els

documents originals no esmenten cap data, com ara veurem. A efectes expositius, podem distingir tres possibles fonts del cas:

A) Diari *Baleares* de 30 de març de 1950

Aquesta seria la font cronològicament més propera als fets, i la que sovint s'esmenta en altres de posteriors. Tal com va recollir aquest periòdic[4], Enrique Hausmann, i els seus ajudants José María Cortés i els germans Pedro i Martín Pascual, es dirigien (se suposa que des de Palma) a fotografiar la sortida del sol a Porto Cristo[5], quan, a l'alçada del Puig de sa Grava, entre Montuïri i Vilafranca[6], els sorprengué una ràfega lluminosa provinent de l'est que els va fer aturar el cotxe. Com relata la notícia:

> «En el silenci es va sentir un soroll llunyà, com el d'un borinot, i a la vista de l'bòlid celeste, es va estendre el pànic entre ells. Això va fer que no encertessin a muntar immediatament la càmera del NO-DO, però més amo dels seus nervis el senyor Enrique Hausmann, va requerir la seva "Linnof"[7] i va poder retratar el pas del plat volador. L'emoció va ser indescriptible, perquè encegat per la ràfega lumínica, que calcula que romandria visible quaranta segons, no va poder estimar si el plat volador hauria quedat recollit per la càmera».

Els testimonis d'aquest fet afegiren que l'objecte es trobava a una alçada d'uns 3.000 metres, que tenia el tamany de sis o set llunes, un moviment giratori «de la mateixa manera que el d'un molinet o 'rodella'

de focs d'artifici, i com de propulsió», i que desprenia una llum blanca com la del magnesi. El reportatge indicava també que era intenció de Hausmann exposar la fotografia, ampliada, a l'aparador de la seva tenda (Foto Balear) de l'Avinguda José Antonio[8]. Ara bé, en cap moment s'esclareix la data o l'hora de l'albirament, de manera que no en trobarem aquí cap referència temporal, més enllà d'una certa nocturnitat implícita.

L'endemà, el diari va comentar, també a primera pàgina, les repercussions nacionals i internacionals d'aquesta notícia, de la qual es diu que se'n va fer ressó el diari *Madrid*, l'agència Cifra i *Radio Belgrano* de Buenos Aires.

Parlant precisament del diari *Madrid*, aquest rotatiu va publicar en la seva portada del dia 3 d'abril la fotografia que es veu a la figura 1 —prou divulgada en relació amb aquest cas, en la qual es pot apreciar que, comparant-la amb la publicada al *Baleares* (que malauradament no podem reproduir aquí, però que tot seguit veurem quina era), es troba capgirada i a més retocada, ja que s'hi aprecien uns ulls de bou que no apareixen en l'original. En general, moltes vegades la reproducció de la fotografia de Hausmann no és gaire fidel, ja que se centra en l'objecte i no permet apreciar el conjunt (veure figura 2, manllevada d'Arnold; Palmer, 1952).

B) Diari La Tarde de 13 d'abril de 1950

Gràcies a l'investigador Ricardo Campo tenim coneixement d'aquesta altra referència, no gaire llunyana en el temps a l'original, apareguda en el rotatiu tinerfeny *La Tarde*, avui ja desaparegut.

MADRID

Hemos visto un "platillo volante"

Cuatro mallorquines relatan cómo se produjo el maravilloso suceso

Apareció entre Montuiri y Villafranca

Una fotografía sensacional de Hausmann

Figura 1.
Diari *Madrid*,
3/04/1950

Segons ella, Heinz [sic] Hausmann havia residit a Tenerife anys enrere, i era amic d'un tal Franz Krawietz, propietari del restaurant Gambrinus. Coneguda a Canàries la notícia de l'albirament, Krawietz va escriure al seu antic amic informant-li del que es deia d'ell a la premsa, i Hausmann, a volta de correu, li va contestar adjuntant-li un original de la ja famosa fotografia signada per ell, que després es va reproduir al periòdic de Santa Cruz (veure figura 3). Cal dir que la instantània és idèntica a la que va publicar el diari *Baleares*, excepte per la signatura (en la qual llegim "H. Hausmann" i no "E. Hausmann").

El relat dels fets que recull *La Tarde* no difereix gaire del publicat a la premsa mallorquina, excepte pel següent detall:

> «Franz (sic) Haussmann (sic) diu també al seu amic [a la carta] que, com a delegat del NO-DO a Mallorca, tornava a la capital amb els seus ajudants José María Cortés i els germans Pedro i Martín Pascual, ja de matinada, d'un casament en un poblet mallorquí, i van ser sorpresos per l'aparició del fenomen, que es va presentar acompanyat d'un soroll sord i llunyà. Van detenir l'automòbil i Haussmann [sic], prestament, va obtenir la fotografia».

Com veiem, aquí es parla que els testimonis tornaven a Palma després d'haver acudit a una boda en una

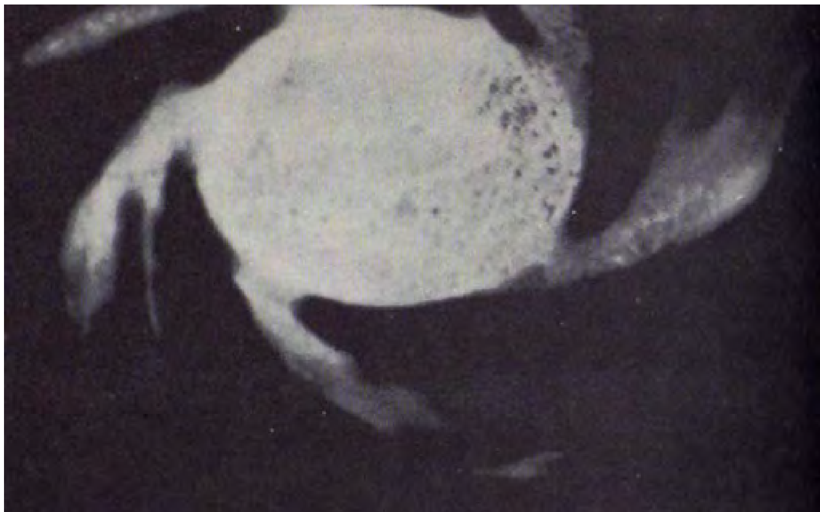

Figura 2. La fotografia de Hausmann a *The Coming of the Saucers* (1952)

població indeterminada, mentre que en la notícia del *Baleares* es deia que es dirigien de Palma a Porto Cristo (en direcció contrària, en conseqüència) per captar la imatge de la sortida del sol. Sembla una contradicció força evident i difícilment concordable, que a endemés prové d'un document escrit pel propi

Un "platillo volante"

La fotografía del fenómeno de Mallorca, enviada al público de Tenerife por el propio operador que la obtuvo

Hoy tenemos ocasión de ofrecer a nuestros lectores una información gráfica sobre un auténtico "platillo volante". **LA TARDE**, atenta siempre a servir la curiosidad y el interés del público en la medida de lo posible, ha conseguido obtenerla valiéndose de una singular oportunidad. He aquí como: Al recoger, el día 31 de marzo, una en un pueblecito mallorquín, y fueron sorprendidos por la aparición del fenómeno, que se presentó acompañado de un ruido sordo y lejano. Detuvieron el automóvil y Haussmann, prestamente, obtuvo la fotografía. El, por su parte, está al margen de la polémica entablada sobre la palpitante y apasionante cuestión, pero estima que no

Figura 3. Rotatiu *La Tarde*, 13/04/1950

Hausmann. Novament, però, no es proporciona la data del succés, i únicament s'esmenta que va tenir lloc de matinada.

C) Altres fonts?

Al llarg dels anys, en contactes mantinguts amb personatges de la ufologia balear no ha estat difícil que aquest incident sorgís espontàniament en qualsevol conversa. Així, Conrado Cisneros, cofundador del CIUB (Morey 2001, p. 37), ens va referir que existia una entrevista a Hausmann en la revista quinzenal palmesana *Cort*, segurament apareguda entre els anys 1963 i 1965. Malauradament, en el seu moment revisàrem tots els exemplars editats entre aquestes dates i no trobàrem cap referència al cas.
No obstant això, pensem que és possible que hi hagi altres fonts oblidades o encara desconegudes que podrien resultar útils per estudiar els fets. Així, en el teletip de l'agència Cifra de dia 30 de març de 1950[9], s'esmenta que «Enrique Haussman [sic], procedent de Rheinland, que duu un petit negoci de fotografía a la capital, Palma, relatà...», etcètera. Aquestes són dades (l'origen del testimoni principal i que, efectivament, la tenda de fotografia del carrer Constitució, número 3, era de petites dimensions) que únicament trobem en aquesta referència i que no apareixen en altres. Encara que tot seguit s'hi afegeixen alguns disbarats, com dir que l'incident va tenir lloc «en una excursió nocturna per la costa, entre Montuini [sic] i Vilafranca», quan de fet són dues localitats molt allunyades de la mar, i que també havien estat testimonis «el seu col·laborador José María Cortés, el seu germà Pedro i Martín Pascual»,

com si el segon fos germà, o bé de Cortés, o bé del propi Hausmann, i no de Martín.
Finalment, hem d'incloure també com a indici d'altres possibles referències que, en totes les notícies de premsa de l'època de l'incident, el cognom del principal testimoni és únicament Hausmann, amb diverses variants ortogràfiques, però mai Hausmann Müller, com es recull en els catàlegs de casuística. No està clar d'on surt aquesta dada, que no figura en la majoria de fonts espanyoles, però sí que ho fa en les estrangeres, com Arnold i Palmer (1952), per tant ja en els primers temps, però no consta com l'obtingueren (sembla que d'un despatx d'United Press)[10] La primera vegada que s'esmenta el segon cognom en una font estatal és en el diari madrileny *Informaciones* de 3 d'abril de 1950, que reprodueix la fotografia després d'haver-la rebuda per avió des de Palma. Aquest mitjà és també el que més clarament indica que l'albirament va tenir lloc el 29 de març a les tres de la matinada, si bé no es pot afirmar que es tracti d'una informació de primera mà[11].

Qui era Enrique Hausmann?

Aparentment, això és tot el que realment se sap sobre aquest succés, d'acord amb les fonts què disposem. Cap d'elles ens proporciona gaire informació sobre l'autor de la fotografia, però és possible coneixer-ne més dades a partir de la seva condició de fotògraf. Ens haurem de centrar en ell, ja que no ha estat possible obtenir ni la més mínima informació sobre els altres tres testimonis de l'albirament.
Pel que hem pogut esbrinar[12], Hausmann va néixer a Alemanya (a Renània, segons l'agència Cifra) el

Figura 4.
Retrat d'Enrique Hausmann devers 1947-48

1905 i va morir a Palma el 1973. Sembla ser que va viure a Barcelona des de 1928, dedicat a la fotografia «minutera» (és a dir, la que practicaven els fotògrafs ambulants pels carrers, amb revelat *in situ*), i que el 1930, després de les seves noces amb una menorquina, es traslladà a Palma per treballar a Foto Balear (Mulet 2009, p. 105). En canvi, si hem de fer cas al diari *La Tarde* abans comentat, Hausmann havia residit a Tenerife durant dos anys, fins que el 1932 s'havia establert a Palma. No sabem com resoldre aquesta contradicció, que a més a més implica una mobilitat geogràfica insòlita en aquells temps.

Foto Balear devia existir des dels anys vint, ja que Mulet (2001, p. 316) esmenta que un tal Honold[13] ja hi treballava en aquelles dates. Després va pertànyer a Emili Orsinger[14] entre 1932 i 1944, data aproximada en què Hausmann adquirí l'empresa.

En les dècades dels anys 40 i 50, Foto Balear va produir un gran nombre de postals que avui en dia són molt apreciades pels col·leccionistes, i que reflecteixen els inicis del turisme a les Illes Balears. Hausmann fou pioner també en la fotografia aèria, ja que en 1949 publicà en dos volums l'obra *Álbum de fotografías aéreas de Mallorca*, amb imatges fins aleshores desconegudes dels principals monuments i atractius turístics de l'illa. Tota aquesta activitat li va reportar una certa popularitat, i ja en 1947-48 va ser entrevistat precisament pel diari *Baleares*[15]. L'article no proporciona moltes dades biogràfiques — se centra en uns reportatges cinematogràfics en què estava treballant, però per ell sabem que aleshores ja era corresponsal del NO-DO a Palma, i s'hi incloïa la fotografia de la figura número 4.
Hausmann està igualment acreditat com el càmera de dos documentals: *Paraíso Mediterráneo* (1957) i *Viaje a Mallorca* (1958), tots dos de naturalesa turística i dirigits per Luis Suárez de Lezo, cineasta sevillà que havia estat membre de l'Armada espanyola. Hi ha molt poques dades del primer, en canvi el segon és ben conegut i té un cert valor històric respecte a la Mallorca prototurística, i fins i tot es pot veure per Internet[16]. Aquest curtmetratge, produït pel Foment de Turisme, va costar més de mig milió de pessetes de l'època, tenia versió espanyola (amb locució de Matías Prats), francesa i alemanya, i es va estrenar a Palma el 29 d'abril de 1958[17] (figura 5).
A partir dels anys 60 no es tenen més notícies de l'activitat de Hausmann, que en tot cas va mantenir Foto Balear oberta com a botiga de fotografia fins a la seva mort. Després d'això, el seu fill es va fer

càrrec del negoci, que degué tancar a principis del segle XXI[18]. Sembla ser que Hausmann tingué, si més no, dos fills: Aida (morta el 2012) i Heinrich (o Heinz); però ignorem si conservaren res dels arxius fotogràfics del seu pare, que no serien petits[19].

Un altre aspecte que també hem esbrinat respecte a Hausmann són els problemes legals que va tenir segurament pel seu origen i per la seva relació amb Alemanya durant la Segona Guerra Mundial. Per explicar bé això hem de partir del fet que des de 1941 els Estats Units, mitjançant la Division of World Trade Intelligence, venien elaborant unes llistes negres (les anomenades «Proclaimed List of Certain Blocked Nationals») en els quals s'incloïen

Figura 5. Fotograma de *Viaje a Mallorca* (1958)

les persones i companyies, residents fora dels països de l'Eix, que directa o indirectament prestaven ajut a la seva maquinària de guerra. A qui apareixia en aquests llistats se li denegava la possibilitat de comerciar amb els Estats Units[20].
Doncs bé, el nom d'Enrique Hausmann es recollia, si més no, en dues ocasions en aquesta llista: en la revisió tercera (10/08/1942), juntament amb Foto Balear i Emilio Orzingers [sic][21] i en la revisió vuitena (26/11/1945). En aquesta darrera, això no obstant, apareix ja en l'apartat «Deletions», de manera que se suposa que se suprimia de la llista negra, al igual que passava amb Foto Balear i Orsinger[22].
Mentrestant, a l'Espanya de Franco, quan ja s'ensumava quin seria el desenllaç del conflicte bèl·lic, es va produir un atracament progressiu a la postura dels aliats, fruit del qual va ser la Llei de 17 de juliol de 1945 (que ratificava el Decret llei de 5 de maig d'aquell mateix any)[23]. D'acord amb ella, quedaven bloquejats els béns dels estrangers súbdits de l'Eix, que no podien ser objecte de cap transacció ni de cap acte de mobilització sense gaudir d'una autorització administrativa especial, que concedia el Ministeri d'Afers Exteriors. Aquest departament, per ordre de 25 de maig de 1950[24], va exceptuar del bloqueig de béns regulat per la Llei de 17 de juliol de 1945 tot una sèrie d'empreses, entre les quals hi havia Foto Balear, que per tant en algun moment havia quedat subjecta a les restriccions aplicades als naturals dels països perdedors de la guerra.
Arran de tot això, seria molt fàcil especular sobre la possibilitat que Hausmann (o Orsinger) fos un agent de l'Alemanya nazi infiltrat a Palma, però no

existeixen indicis que puguin avalar aquesta tesi. En canvi, pensem que es pot trobar una explicació més senzilla en les dificultats per trobar material fotogràfic durant la postguerra espanyola, que segurament obligaren a importar-lo d'Alemanya[25] i per tant a relacionar-se comercialment amb l'Eix.

Possible explicació

Ara que coneixem millor la trajectòria i l'obra de Hausmann, hem de tornar a l'incident que ens ocupa per determinar si resulta possible trobar-li alguna explicació. Vagi per endavant que, sense testimonis de primera mà, i sense poder examinar el negatiu de la imatge, poca cosa podem ja aclarir; però, ni que sigui només per conèixer millor altres circumstàncies del cas, val la pena dedicar-li un moment.

No és cap novetat dir que la primera impressió que hom pot tenir és la de trobar-nos davant d'un frau o d'una broma, ja que el que es veu a la imatge no sembla molt difícil de falsejar. Aquesta és de fet l'explicació que podem llegir tant a Cabria (1997) com a Victorio Uranga (2010). Tots dos s'inclinen per creure que a la fotografia no hi apareix altra cosa que un molinet de focs artificials. Recordem que fins i tot en la descripció dels fets, efectuada per José María Cortés en l'entrevista del diari *Baleares*, ja s'incloïa la comparació amb un artefacte pirotècnic, en concret amb una «rodella». En el *Diccionari Català-Valencià-Balear* d'Alcover i Moll es defineix la rodella (accepció 1a, lletra b) com a «Roda de focs artificials (Mall.)», tot i que, amb aquest significat, no és un vocable gaire usat ni tan sols a Mallorca. D'acord amb notícies de premsa[26], la cremada de

Figura 6.
Rodelles a Montuïri durant la revetlla de sant Bartomeu

rodelles va complir 250 anys durant les festes de sant Bartomeu de Montuïri de 2015 (figura 6), únic poble mallorquí que conserva la tradició del seu ús (juntament amb Lloret de Vistalegre, que les fa servir en un correfoc). Curiosament, es tracta de la mateixa localitat en la qual va tenir lloc l'albirament de Hausmann i els seus col·laboradors.

Altres dades ens duen a pensar també en una falsificació, com els contactes previs a l'incident que Hausmann ja havia cultivat amb els periodistes del diari *Balears* (no oblidem l'entrevista de 1947-48), o el fet que molts dels albiraments de l'onada de 1950 s'han revelat com a productes de farses[27]. Juguen

també en contra de la veracitat dels fets i a favor d'un possible engany les contradiccions entre les versions dels diaris *Baleares* i *La Tarde* que ja hem exposat, que deixarien palesa la inconsistència del relat de Hausmann.

Com hem dit al principi d'aquest treball, el cas que ens ocupa no es pot deslligar del context històric en el qual sorgeix, amb una allau de notícies sobre platets voladors que progressivament anaven guanyant sensacionalisme. Precisament a Cabria (2004, p. 29) trobem un article del *Baleares* del dia anterior (29/03/1950) encapçalat a grans titulars amb un «¡Ya están aquí! Platillos volantes, rumbo a Mallorca». La notícia era la d'un albirament a Iebala (Marroc, a l'antic protectorat espanyol) d'un objecte que, després de romandre estàtic, es va dirigir cap a l'illa a velocitat vertiginosa. No sembla una referència molt precisa, sobretot per la gran distància que separa les Balears del nord d'Àfrica, però s'entén que degué excitar la imaginació dels habitualment apàtics mallorquins.

Si, com s'hi dedueix, tot apunta cap a una mistificació, cal dir que Hausmann no pareixia tenir precisament molt sentit de l'humor. Aquesta conclusió es desprèn de com va reaccionar davant una altra fotografia d'ovnis que en absolut amagava el seu caràcter fraudulent. En efecte, tal com relatà el diari *Última Hora*[28], el fotògraf català, però afincat a Mallorca des de 1945, Josep Planas Montanyà, va tenir l'ocurrència d'imitar la història de Hausmann:

> «Doncs bé, en aquells mesos, el fotògraf Hauffman (sic), instal·lat a l'illa des de feia anys i conegut també per les seves postals aèries,

va assegurar a un diari, per donar-se una mica de publicitat, que a través de l'objectiu de la seva càmera havia albirat centenars d'ovnis (sic) que sobrevolaven Mallorca. Planas, a qui sempre li ha agradat la broma, va aprofitar allò i va realitzar un fotomuntatge amb bobines de pel·lícula [...] i el va col·locar a l'aparador de la seva botiga del carrer Colom. Sota la fotografia resava "Esquadra de plats voladors sobre Palma. Si veuen platerets, avisin. Si és de nit, abstenir-se ". La "gracieta" aixecar la ira del seu col·lega».

Figura 7. La fotografia fraudulenta de Planas Montanyà

La fotografia en qüestió es pot veure a la figura 7. Segons la mateixa font, la falsa instantània va fer fortuna, i fins i tot es va publicar a la revista satírica *La Codorniz*, però no ens consta quan. Per una altra banda, l'article ja esmenta la finalitat propagandística que semblava tenir la fotografia de Hausmann, un aspecte que no es pot descartar en l'àmbit d'un mercat fotogràfic incipient, però reduït, com era el de la Mallorca dels anys cinquanta del segle XX.

En definitiva, no hi ha forma de garantir la veracitat de la imatge captada per Hausmann, i, en canvi, diversos elements ens fan apostar per la seva falsedat. És gairebé impossible esbrinar ja quines concretes finalitats es perseguien amb això, però queda clar que el context històric i les necessitats mediàtiques jugaren un paper important en el resultat aconseguit. Sigui com sigui, no ens pertoca jutjar les persones implicades més enllà d'intentar explicar els mètodes seguits i les motivacions que els guiaven. Les restants consideracions, tot i que legítimes, les hem de deixar per a l'anàlisi del factor humà, sempre inevitablement present en un fenomen que, de forma paradoxal, aspirava a tenir una naturalesa transcendent que està ben demostrat que no li correspon.

Agraïments

L'autor vol agrair expressament la col·laboració prestada en l'elaboració d'aquest treball per part de (en ordre alfabètic): Jordi Ardanuy, Vicente-Juan Ballester, Ricardo Campo, Martí Flò, Luis Alfonso Gámez, José Juan Montejo i Maria-Josep Mulet.

Notes

[1] Sense ànim de ser exhaustius, la notícia aparegué també en els diaris *Pueblo*, *La Vanguardia*, *Las Provincias* i *El Correo Catalán* (31/03/1950), *Informaciones* i *Madrid* (3/04/1950), *The Liverpool Echo* (10/04/1950), *La Tarde* (13/04/1950), *The West Australian* (2/05/1950) i *El Pensamiento Navarro* (31/05/1950).

[2] Les referències en llengua espanyola són les següents: Guasp (1973) apèndix II, cas 091; Ares de Blas, Garmendia (1978), p. 220-221; Guieu (1980), p. 38. Benítez (1982), p. 34-35; Cabria (1997), p. 22. Morey (2001), p. 34; Cabria (2004), p. 31-32; Uranga (2010). Pel que fa a la bibliografia en altres idiomes, és la següent: Arnold, Palmer (1952), p. 178; Hall (1964), p. 45; Miller (1967), p. 71; Gross (1982), p. 32; Rehn (1993), p. 81 ; Stilo (2000), p. 286-287.

[3] Les referències en llengua espanyola: Guasp (1973); Ares de Blas, Garmendia (1978); Guieu (1980). Benítez (1982); Cabria (1997). Morey (2001); Cabria (2004); Uranga (2010). Pel que fa a la bibliografia en altres idiomes, és la següent: Arnold, Palmer (1952); Hall, (1964); Miller (1967); Gross (1982); Rehn (1993); Stilo (2000).

[4] L'article apareix signat «Andreu-Feijoo». Això es correspondria no amb una persona, sinó dues: Jorge Andreu i Eliseo Feijoo, aleshores periodistes del *Baleares*.

[5] Localitat costanera del terme municipal de Manacor,

que té aquest nom oficial (tot i que normativament seria "Portocristo") i que en el text també s'esmenta com "Puerto de Manacor". El 30 de març de 1950, a Porto Cristo (39° 32' 38" N, 3° 20' 14" E) el Sol va sortir a les 05h50'. La Lluna (en quart minvant, 86%) es va posar a les 04h38'.

[6] En realitat anomenat Coll de sa Grava, i situat dins del terme municipal de Montuïri, en el punt quilomètric 30 de la carretera Ma-15, Palma-Manacor (39°33'31.42" N, 3°0'46.97" E).

[7] Cal entendre que es tractaria més exactament d'una càmera *Linhof*, nom d'una companyia alemanya fundada el 1887 i que encara avui en dia fabrica aparells fotogràfics.

[8] Durant el règim franquista, es coneixia per aquest nom l'actual Passeig del Born. La botiga de Hausmann realment era al número 3 del carrer Constitució, que desemboca en aquest passeig.

[9] Recollit d'Ardanuy (2006) tal com es va publicar al diari *Pueblo* de 31 de març de 1950.

[10] El nom d'«Enrique Hausemann [sic] Muller» se citaria de fet per primer cop a un document desclassificat dels arxius del Projecte Blue Book (MAXW-PBB7-1602) que indica el 24 de març com a data de l'albirament i «Fawcett» com a font. Un altre d'aquests documents (MAXW-PBB2-267), en canvi, sembla indicar el 23 de març com a data de la informació, també amb origen en «Fawcett». Aquestes dates, contradictòries entre si, són a més incompatibles amb tot el que sabem sobre aquest

cas. Tots dos documents es poden consultar a <http://www.bluebookarchive.org>.

[11] El corresponent retall de premsa està reproduït a Cabria (2004), p. 32.

[12] Mulet 2001; 2008. També, comunicació personal de Maria-Josep Muleta, 10 de novembre de 2015.

[13] Es tractaria de George Honold, el fill del qual, Maximilià Honold García, va continuar el negoci familiar fins els anys 90. L'any 2010 la família Honold va fer donació dels fons fotogràfics a l'Arxiu del So i de la Imatge de Mallorca (ASIM, dependent del Consell de Mallorca), on actualment s'hi conserva. Dades extretes de la guia de l'ASIM (2012).

[14] Emilio o Emil Orsinger seria un fotògraf alemany que hauria viscut entre 1889 i 1962, o bé entre c. 1892 i 1964, segons les diverses fonts: https://rkd.nl/explore/artists/413210 i http://www.geni.com/people/Emil-Orsinger/6000000019275751017 (consultad: 4/01/2016). No hem pogut determinar-ne més dades.

[15] No coneixem la data exacta de l'entrevista, realitzada per Julio Antonio Gonzales-Hontoia, que fou publicada en l'obra *Lo que Vd. dijo (1952)*. Palma: Imp. Bernardo Ferragut Flexas, p. 95. Es tracta d'un recull d'articles apareguts en el *Baleares*, en la seva secció «Díganos usted algo», entre el 18 de febrer de 1947 i 1952. Com que semblen disposats en ordre cronològic, i l'entrevista a Hausmann apareix poc abans de complir-se l'any de la secció (dada esmentada a la pàgina 101 del llibre), tot sembla

indicar que hauria vist la llum a finals de 1947 o principis de 1948.

[16] En dues parts: http://www.purl.org/yoolib/memoirefilmiquedusud/1292 i http://www.purl.org/yoolib/memoirefilmiquedusud/1340 (consulta: 4/01/2016).

[17] «Estreno de un documental turístico». *ABC*. Ed. Sevilla, 30 d'abril de 1958, p. 48.

[18] Segons el Registre Mercantil, Foto Balear va deixar de presentar els comptes anuals l'any 2009, i posteriorment el Ministeri d'Hisenda, per resolució de 6 de novembre de 2014, va revocar el seu NIF (BOE núm. 281/2014, de 20 de novembre).

[19] La circumstància de la mort d'Aida (que estaria casada amb un oficial d'aviació) la coneixem per comentaris localitzats a Facebook. Sabem igualment, per altres fonts, que Aida tingué una filla (amb el mateix nom de pila) que a dia d'avui encara viu a Palma.
Segons ens va aclarir Maria-Josep Mulet, les dades de Hausmann recollides en les seves obres provenen d'unes entrevistes realitzades al seu fill, però actualment tampoc sabia què havia estat d'ell (comunicació personal a l'autor, 10/11/2015). Mulet també ens digué que a les seves obres emprava Enrique com a nom propi de Hausmann (i no Heinrich), perquè així era com sempre es referia a ell el seu fill.

[20] https://fraser.stlouisfed.org/docs/historical/ny%20circulars/1945_03031.pdf (consulta: 6/01/2016).

[21] Pàgina 204 del document, disponible a https://fraser.stlouisfed.org/docs/historical/ny%20circulars/1942_02480.pdf (consultat el 6/01/2016).

[22] Pàgina 198 del document per a Hausmann, pàgina 196 per a Foto Balear i 205 per a Orsinger. El llistat es troba disponible a https://fraser.stlouisfed.org/docs/historical/ny%20circulars/1945_03031.pdf (consultat el 6/01/2016).

[23] BOE núm. 200/1945, de 19 de juliol.

[24] BOE núm. 153/1950, de 2 de juny.

[25] Entre els materials subhastats per la Delegació d'Hisenda a Palma entre 1942 i 1975, procedents de les confiscacions per contraban, sabem que hi figuraven màquines de retratar i rodets fotogràfics. Vegeu FERRER, Pere (2014). *Contraban, corrupció i estraperlo a Mallorca (1939-1975)*. Palma: l'autor, p. 222.

[26] *Última Hora*, Palma, 16 d'agost de 2015.

[27] A Cabria (1997), op. cit., p. 22, s'esmenta, per exemple, que a Gijón també es va exposar a una tenda de fotografia una instantània d'un platet volador que, segons comentaris posteriors, no era més que un muntatge.

[28] *Última Hora*, Palma, 28 de desembre de 2003, p. 36. L'anècdota també s'esmenta breument a *Lo que Vd. dijo* (1952), op. cit., p. 340, en una entrevista a Planas que publicà el diari *Baleares*.

Referències ufològiques

Jordi Ardanuy (2006). «La primera imatge d'un no identificat en els nostres cels (Montuïri, març 1950)». Documentant.net [en línia]. <http;//www-documentant.net/Montuiri1950.htm>. (consulta: l'11/01/2016).

Kenneth Arnold; Ray Palmer (1952). *The Coming of the Saucers*. Amherst: els autors.

José Juan Benítez (1982). *Los visitantes*. Barcelona: Planeta, p. 34-35.

Félix Ares de Blas; M. Carmen Garmendia (1978). «Reflexiones en torno a las observaciones de ovnis en 1950». A. *Sí, están: Aproximación científica a los OVNIs. Los OVNIs en España*. Barcelona: 7 ½.

Ignacio Cabria (1997). «Ya tenemos platillos volantes». *Cuadernos de Ufología*, núm. 21, 2a època, p. 18-35.

Ignacio Cabria (2004). «Así nos invadieron los platillos volantes». *Cuadernos de Ufología*, núm. 30, 2a època, p. 2-61.

Loren Gross (1982). *UFOs: A History. April-July 1950*. Fremont: l'autor.

Miguel Guasp (1973). *Teoría de procesos de los OVNI*. València: l'autor,.

Jimmy Guieu (1980). *Los platillos volantes vienen de otro mundo*. Barcelona: ATE, p. 38. Edició espanyola de *Les Soucoupes volantes viennent d'un autre monde* (1954). Paris: Fleuve Noir.

Richard Hall, ed. (1964). *The UFO Evidence*. Washington: NICAP, p. 45.

Max B. Miller, ed. (1967). *Flying Saucers Pictorial*. Tucson: Arizill.

Matías Morey (2001). «Apuntes para una historia de la ufología balear». *Cuadernos de Ufología*, núm. 27, 2a època, p. 29-81.

K. Gösta Rehn (1993). A: Wendelle Stevens; August Roberts, eds. *UFO Photographs Around the World*, Vol. 3. Tucson: UFO Photo Archives.

Giuseppe Stilo (2000). *Scrutate i cieli!*. Torino: UPIAR.

Juan Carlos Victorio Uranga (2010). «La primera oleada OVNI en España». *Misterios del Aire* [en línia]. Consulta: el 28/12/2015 <http://misteriosdelaire.blogspot.com.es/2010/04/la-primera-oleada-ovni-en-espana.htm>.

Ovnis a Catalunya 2011-2015

Jordi Ardanuy[1,2]

1 Universitat de Barcelona. **2** Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

Aquest article resumeix la informació bàsica dels 41 casos ovni recollits pel CEI entre el 2011 i 2015. Això significa uns 8 casos anuals. Dos terços de les observacions ja disposen d'una explicació on predominen els globus —inclosos llanternes xineses, el trànsit aeri convencional mal interpretat i els artefactes òptics, com els orbs.

Paraules clau

estadístiques, Catalunya

Abstract

This article summarizes the basic information of 41 UFO cases collected by CEI between 2011 and 2015. That means about 8 observations per year. Two thirds of the observations already have an interpretation. Explanations more prevalent are balloons —including sky lantern, misinterpreted conventional air traffic and optical artifacts, such as orbs.

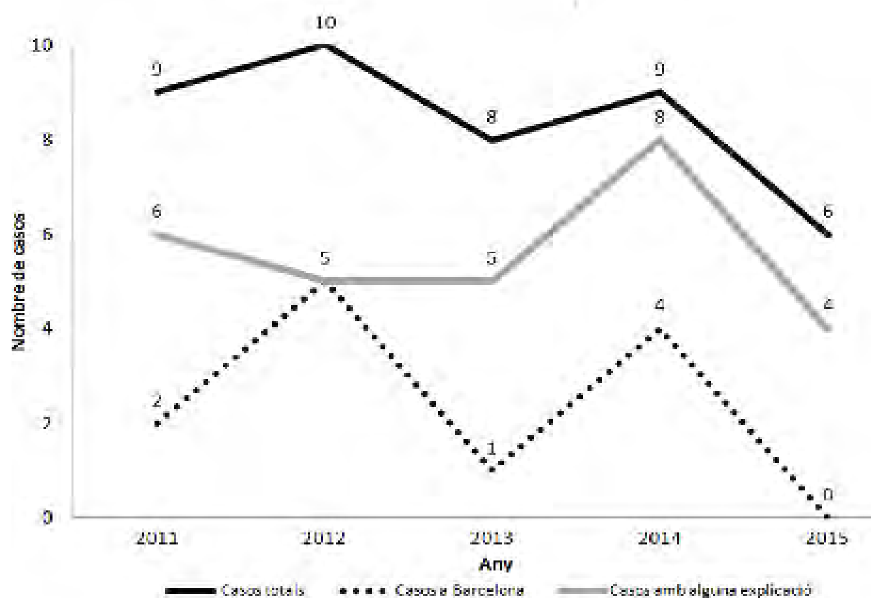
Keywords

statistics, Catalonia

El CEI segueix recollint informació sobre observacions considerades ovni pel seus testimonis, malgrat la fragmentació de fonts d'informació existents i la manca d'una autèntica xarxa de corresponsal, com ja assenyalava Martí Flò l'any 2008. De fet llavors el nostre president inventariava 8 casos a Catalunya durant el transcurs de l'any (Flò 2008b), quantitat similar a la mitjana que hem recollit per al període del qual ara informem (8,4 casos per any), si bé cal dir que com que sempre i ha algun desfasament el 2015 pot trobar-se sotsrepresentat. L'any 2009 la xifra s'elevava fins 10 (Flò, 2009) En qualsevol cas la xifra es inferior als 12 recollits de l'any 2007 (Flò 2008a), però res a veure amb magnitud a les 150 de l'any 1968 o la quarantena de 1978 segons consten en les nostres bases de dades[1].

La figura 1 mostra la distribució anual, que, com es pot observar, resulta força regular, tret del descens

Figura 1. Distribució anual de casos

de 2015 que potser es justifica pel desfasament esmentat entre els fets i la nostra recepció de la informació. En el mateix gràfic s'han assenyalat els casos de Barcelona, que són el més abundants. També s'indiquen el nombre dels casos amb alguna explicació suggerida. Naturalment, mentre que en alguns casos l'explicació no admet difícilment cap tipus de rèplica, com en el del globus ambiental captiu del 15 de maig de 2014 —i que es feu famós per ésser l'origen el grup musical Estopa (Un globus ... 2014), en d'altres, podria ser més polèmica i donar lloc a especulacions més o menys justificades. En aquest casos l'explicació cal entendre-la com una simple proposta. La taula 1 mostra la distribució que constitueixen un 65,9 %, és a dir, gairebé dos terços dels casos. La resta necessiten encara un estudi més detallat, atesos factors diversos com la manca de dades suficients.

Taula I. Casos amb una proposta explicativa

Explicació	Casos	% total explicats	% acumulat	% total	% acu. total
Globus (incloses llanternes xineses)	10	37,0%	37,0%	23,8%	23,8%
Trànsit aeri convencional mal interpretat	6	22,2%	59,3%	14,3%	38,1%
Artefacte òptic	5	18,5%	77,8%	11,9%	50,0%
Aberració òptica	2	7,4%	85,2%	4,8%	54,8%
Bòlid	2	7,4%	92,6%	4,8%	59,5%
Automistificació	1	3,7%	96,3%	2,4%	61,9%
Llums nocturnes de la població	1	3,7%	100,0%	2,4%	64,3%

Respecte la demarcació geogràfica, la taula 2 mostra la distribució per comarques, sent el Barcelonès la més sovintejada, amb un 28,6% de casos, seguida a gran distància pel Bages (9,5%) pel pes dels casos

observats des de Montserrat. Probablement aquesta xifra es dispararia si tinguéssim un comptatge de tots els successos qualificats com a ovnis pels assistents a les trobades de les nits dels 11 de cada mes.

Un 61,9% corresponen a un cel nocturn i la resta a un diürn. En un 57,1% dels casos hi ha algun registre fotogràfic i o de vídeo (taula 3). Hi ha 7 casos (16,7%) en els quals l'observador no va contemplar res en directe i fou en revisar les imatges quan considerà que hi havia algun objecte estrany en elles. Naturalment aquests casos són grans candidats a ser explicats com artefactes òptics (com ara orbs) o bé aberracions dels dispositius òptics.

Taula 2. Distribució geogràfica

Comarca	Casos	% de casos	% acumulat
Barcelonès	12	28,6%	28,6%
Bages	4	9,5%	38,1%
Baix Llobregat	3	7,1%	45,2%
Baix Penedès	3	7,1%	52,4%
Tarragonès	3	7,1%	59,5%
Catalunya en general	2	4,8%	64,3%
Vallès occidental	2	4,8%	69,0%
Vallès oriental	2	4,8%	73,8%
11 comarques amb 1 cas	11	26,2%	100,0%

Taula 3. Casos amb material audiovisual

Material audiovisual	Casos	% de casos	% acumulat
Fotografia	15	35,7%	35,7%
Vídeo	8	19,0%	54,7%
Fotografia i Vídeo	1	2,4%	57,1%

La taula 4 ofereix les dates, hora d'observació -quan es coneixen, i les poblacions dels successos.

Taula 4. Dates i llocs d'observacion

Data	**Lloc**	**Comarca**	**Hora**
2011-04-09	Terrassa	Vallès occidental	4.10
2011-05-09	Les Franqueses del Vallès	Vallès oriental	Diürna
2011-06-24	Barcelona	Barcelonès	Nocturna
2011-08-11	Montserrat	Bages	Nocturna
2011-08-14	Barcelona	Barcelonès	11.48
2011-08-18	Catalunya		Nocturna
2011-10-08	Plata d'Aro	Baix Empordà	21.15
2011-10-18	Viladecans	Baix Llobregat	20.50
2011-12-17	L'Arboç	Baix Penedès	18.14 (?)
2012-01-25	Tarragona	Tarragonès	18.56
2012-02-14	Banyeres del Penedès	Baix Penedès	Nocturna (?)
2012-02-15	L'Arboç	Baix Penedès	19.11 (?)
2012-03-31	Barcelona	Barcelonès	17.00
2012-03-31	Barcelona	Barcelonès	Nocturna
2012-07-10	Barcelona	Barcelonès	Diürna
2012-07-17	Barcelona	Barcelonès	Nocturna
2012-08-11	Montserrat	Bages	Nocturna
2012-11-20	Barcelona	Barcelonès	Nocturna
2013-06-22	Cervera	Segarra	22.53
2013-06-22	Lleida	Segrià	24.00
2013-08-29 ?	Torredembarra	Tarragonès	Nocturna
2013-09-21	Maçanet de Cabrenys	Alt Empordà	Diürna
2013-10-19	Barcelona	Barcelonès	2.00
2013-11-06	Altafulla	Tarragonès	Diürna
2013-11-07	Malgrat de Mar	Maresme	6.18
2013-12-21	Vic	Osona	23.55

2013-12-30	Sant Boi de Llobregat	Baix Llobregat	Diürna
2014-01-24	Castelldefels	Baix Llobregat	17.08
2014-04-06	Barcelona	Barcelonès	13.57
2014-04-13	Barcelona	Barcelonès	Diürna
2014-04-27	Entre Cervera i Ossó de Sió (?)	Segarra/Urgell	Diürna
2014-05-15	Barcelona	Barcelonès	Diürna
2014-05-23	Santpedor	Bages	22.11
2014-09-02	Cubelles	Garraf	Diürna
2014-09-14	Barcelona	Barcelonès	Diürna
2014-12-24	Viladecavalls	Vallès occidental	9.11
2015-02-11	Catalunya		19.45
2015-03-30	Girona	Gironès	2.00
2015-05-12	Montserrat	Bages	1.23
2015-07-04	Reus	Baix Camp	1.00
2015-08-11	Granollers	Vallès oriental	2.20
2015-09-17	Piera	Anoia	Diürna

Notes

[1] Per a posar un altre exemple comparatiu, el desembre de 1996 recollíem en un article 46 casos ocorreguts a Catalunya entre 1991 i 1996, una mitjana de 7,7 casos per any, similar a la que ara mostrem (Ardanuy 1996).

Referències

Jordi Ardanuy (1996). «Ovnis en Cataluña: 1991-1996». *Papers d'Ovnis*, núm. 35-36, desembre.

Martí Flò (2008a). «On són els ovnis?». *Papers d'Ovnis*, núm. 1 (3a època), juny.

Martí Flò (2008b). «On són els ovnis (II)?». *Papers d'Ovnis*, núm. 2 (3a època), desembre, p. 281-1285.

Martí Flò (2009). «On són els ovnis (III)?. *Papers d'Ovnis*, núm. 4 (3a època), desembre.

«Un globus Un globus captiu a la Diagonal de Barcelona disparà les especulacions» (2014). *Nou Papers d'Ovnis*, núm. 1, p. 83-84.

Falset 1984. Un altre cop la Lluna?

Gerard Casademon[1]
1 Col·lectiu Metafísica 2.0

Resum

L'article resumeix la informació disponible sobre una observació ovni a Falset (Priorat), el 28 de desembre de 1984. La hipòtesi que s'ha suggerit és que fos una confusió amb la Lluna. Un altre cas secundari a Bellmunt amb els mateixos testimonis com a protagonistes podria potser explicar-se com una confusió amb Venus.

Paraules clau

observació ovni, 1984, Priorat, Catalunya

Abstract

This paper sum up the available information on an ufo observation at Falset (Priorat), the December 28, 1984. Confusion with the Moon has been suggested as hypothesis. Another minor observation by the same witnesses at Bellmunt could be a Venus observation.

Keywords

sighting, 1984, Priorat, Catalonia

El cas al qual fem referència tingué per protagonista Jordi Orós López i la seva família. Era la nit de divendres 28 de desembre de 1984; els testimonis es dirigien des de Falset a Bellmunt del Priorat, a la comarca del mateix nom. La nit era freda i clara. Vers les 23.40, el matrimoni circulava amb una furgoneta per la carretera abans d'agafar el desviament que marra cap a la dita població; i poc després de superar una benzinera a la sortida de Falset, van observar al final d'una recta d'uns 300 metres, una semiesfera lluminosa de color taronja, bastant nítida i uniforme, que compararen amb el sol quan es pon.
No s'aturaren i prengueren el desviament. Aproximadament un quilòmetre després, veieren una llum d'un color ataronjat, com l'anterior, però molt més petita i allargada. Estava situada en una clotada a molt baixa alçada, calculant el Jordi que la distància que el separava deuria ser d'una mica més de 300 metres.
Continuaren circulant mentre seguien veient l'objecte lluminós que mantenia la seva intensitat i tonalitat fins que diversos obstacles començaren a impedir la continuïtat de la visió fins que finalment ja no la veieren més en superar una corba. Durant tot aquest procés no perceberen cap so ni moviment procedent de l'objecte.
Curiosament, després de perdre de vista la llum i considerant la visió força estranya, decidiren desfer el camí efectuat per observar amb més cura la font lluminosa, però no van poder ja observar-la més.
L'observació va ser recollida per l'IIEE (Falset 1985) a la seva revista *Espacio Compartido*. Alguns membres del seu equip es van desplaçar al lloc dels

fets, com sempre acostumen a fer, fet que s'ha de ponderar molt positivament. Van entrevistar a Vicente López, un treballador de la benzinera que recordava haver vist, una nit imprecisa de finals de 1984, una semiesfera lluminosa vermellosa i de mida gran. Tanmateix, no pogueren arribar més lluny en llurs indagacions, però consideraren que aquesta observació augmentava la credibilitat de la versió de Jordi Orós.
L'any 2010, l'analista espanyol Juan Carlos Victorio establia que probablement es tractava de la Lluna (Victorio Uranga 2010) basant-se en el fet que a l'hora indicada pels testimonis el satèl·lit natural era visible, molt a prop de l'horitzó, una situació en la qual precisament agafa un aspecte similar al descrit per Jordi Orós. Com que la Lluna estava a prop de l'ocàs que es produí a les 23.45, seria natural que, en donar-se la volta, els testimonis ja no poguessin veure la font lluminosa. La fase lunar també seria compatible amb l'observació.
Naturalment això no prova que es tractés la Lluna. Només es una hipòtesi que encaixa relativament

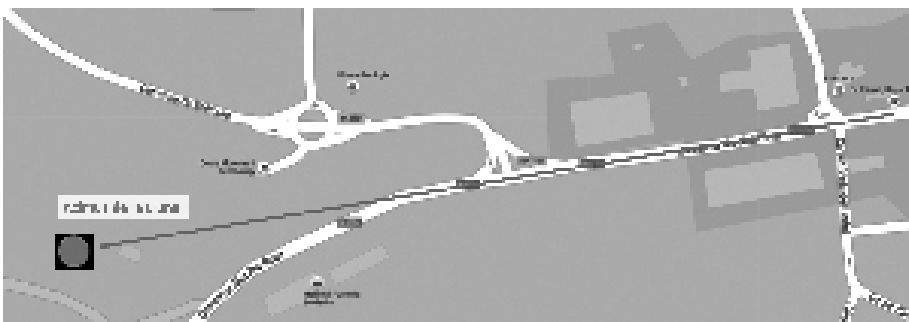

Figura 1. Situació relativa de la Lluna

bé i que permet explicar amb senzillesa els fets. Naturalment és una solució sense l'encant paranormal. Potser per això a alguns no ens agrada. Però potser és la correcta. Potser.

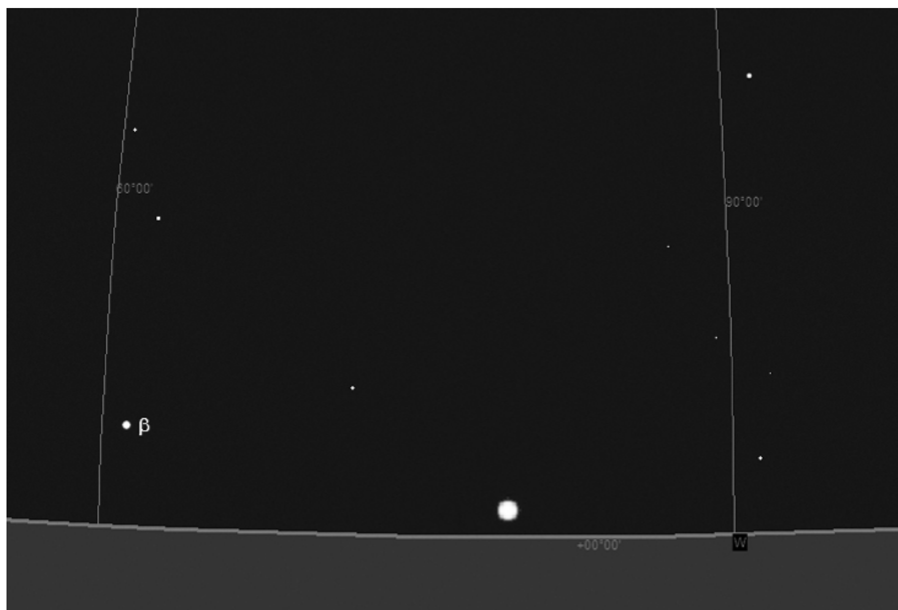

Figura 1. Posició de la Lluna respecte l'horitzó

L'IIEE recollí un altre relat ufològic de Jordi Orós. Es fets ocorregueren el 2 de març del mateix any quan el matrimoni, en companyia d'uns familiars, observaren a les 21.45 des d'una finestra de la casa seva a Bellmunt. Segons la seva descripció veieren una llum groga-ataronjada que es movia a la muntanya, en direcció La Figuera. Amb els prismàtics contemplaren un cos central esfèric i un voltant menys nítid, fet que fàcilment pot indicar una distorsió.

Figura 2. Fase de la Lluna en el moment d'observació

Per a Juan Carlos Victorio devia ser Venus que aquella nit era visible, a baixa altura en al direcció indica pels testimonis. Aquesta hipòtesi no explica les evolucions de les quals ens parla l'article de l'IIEE, si bé és veritat que mancats de qualsevol tipus de detall més, podria ser la lenta evolució física del planeta.

Referències

[1] «Falset». *Espacio Compartido*, núm. 14 (juny de 1985), p. 13-15.

[2] Juan Carlos Victorio Uranga. « Encuentro cercano en Falset». *Misterios del Aire* [en línia]. 25 de novembre de 2010. <http://misteriosdelaire.blogspot.com.es/2010/11/encuentro-cercano-en-falset-tarragona.html>.

El primer article sobre ovnis en català

Jordi Ardanuy[1,2]

1 Universitat de Barcelona. **2** Centre d'Estudis Interplanetaris[1]

Resum

Aquest breu treball situa al seu context el primer article en català sobre el fenòmen OVNI. Fou publicat l'any 1966 a la revista *Tele/Estel*, sent L'autor Màrius Leget.

Paraules clau

publicacions, història

Abstract

This short paper deals with the first article in catalan on UFOs in context. The item by Marius Lleget, from the magazine *Tele/Estel*, was published in 1966.

Keywords

publications, history

«El gran enigma dels "plats voladors"» fou probablement el primer article sobre ovnis. Redactat pel nostre consoci Màrius Lleget i Colomer (1917-1988), aparegué en el número 14 de *Tele/Estel*, corresponent al 21 d'octubre de 1966.

Tele/Estel fou un setmanari d'actualitat que veié la

llum el juliol del 1966. Va ser la primera publicació íntegrament en llengua nacional després de l'any 39, publicada periòdicament i aliena a l'Església. Propietat de l'editora de *Tele/eXpres*, tingué com a director Andreu-Avel·lí Artís i Tomàs, Sempronio (1908-2006).

La censura política espanyola li impedia parlar de política i denunciar la situació de la llengua i la cultura catalanes. Finalment l'estiu del 1969 fou suspesa temporalment i el 1970 clausurada.

L'article de Lleget, escrit originalment en espanyol i traduït al català, s'ocupava del tema dels platets

Màrius Lleget a l'època de l'article. Fotografia: Arxiu CEI

voladors o objectes no identificats. Transcorreguts gairebé 50 anys el text resulta absolutament naïf, amb una esperançada fe en un contacte amb la presumpta civilització que ens estava visitant, malgrat no saber si els tripulants eren robots, ciborgs o simple resultat del darwinisme. El text recull teories avui aparcades com la relació entre les oposicions del planeta Mar i les onades de platets voladors. També les ortotènies o aerorutes ovni, de l'escriptor d'Aups d'Auta Provença, Aimé Michell (1919-1992).

el gran enigma dels "plats voladors"

DUES ESCOLES FRONT A FRONT: SÓN FENÒMENS METEOROLÒGICS; SÓN ASTRONAUS D'ALTRES MONS

Per què l'autor s'inclina per la segona d'aquestes hipòtesis

per Màrius Lleget

L'article té un doble interès històric, tant pel que fa a la qüestió lingüística com a la de la disciplina al nostre país. Un cop abandonades «teories materialistes» com les exposades, el que ha quedat fonamentalment és escepticisme i formes espirituals o messiàniques, es basin en conspiracions o contactes individuals. Per a comprendre el perquè, hem de llegir articles com aquest, sabent veure i llucar que la manca d'una evidència com la que oferien els avions o les Apol·lo, el somni, per a la major part de persones, s'esfumà.

El gran enigma dels "plats voladors"

Màrius Lleget

Resum

Perspectiva sobre el fenomen ovni de l'any 1966 segons l'òptica del periodista i ufoleg Màrius Lleget.

Paraules clau

perspectivas

Abstract

Outlook on the UFO phenomenon from 1966, according to the perspective of the journalist and ufologist Marius Lleget.

Keywords

outlooks

Les forces Aèries dels Estats Units sembla que es proposen resoldre definitivament (si és que poden aconseguir-ho) el ja enutjós enigma dels «plats voladors». Amb aquesta finalitat, encarregaran a una Universitat nord-americana les investigacions finals, després que els organismes oficials han examinat milers de casos sense treure'n, com vulgarment es diu, l'entrellat.

El fet és que els «plats voladors», també coneguts per U.F.O. («unidentified flying objects», que nosaltres traduïm per O.N.I., objectes no identificats) començaren a veure's a Nord-Amèrica el 1947. D'aquí prové el seu nom: «Semblen "flying saucers", plats voladors », digué l'aviador civil Kenneth Arnold, en descriure els estranys «objectes» voladors que ell va veure per primera vegada. Des d'aleshores s'ha parlat molt dels «plats», i la gent, començant pels científics s'ha dividit en dos bàndols: el dels addictes (del qual formo part, bo i reconeixent que som una minoria) i el dels contraris, o escèptics, que són la immensa majoria dels savis, encara que entre la gent del poble aquesta minoria ja és més reduïda. Qui té raó? Abans de res, cal reconèixer que, siguin el que siguin els famosos «plats», ningú no pot negar que existeixen. I serà recolzant-me en aquesta indiscutible existència del fenomen O.N.I., que procuraré resumir en el breu espai d'un article periodístic la meva creença —compartida amb gent tan important com el doctor Hermann Oberth i l'astrònom Carl Sagan que els O.N.I. són astronaus extraterrestres. Per començar, però, heus aquí un testimoni de primera mà: la traducció de la carta que el tècnic de l'aire japonès, Akira Tagutxi, va enviar-nos en anglès al barceloní Centre d'Estudis Interplanetaris.

Els aviadors s'interessen pels O. N. I.

«Oficina d'Ajut Aeronàutic de Takamatsu. Hayashi-xo, Takamatsu (Japó). 6 d'abril, 1965. —Distingits senyors: en contesta a la vostra sol·licitud de detalls sobre l'objecte volador no identificat amb el qual es

trobaren dos avions sobre el mar interior de Seto, al Japó, el 18 de març de 1965, us incloem el nostre informe, basat en la informació que poguérem recaptar sobre aquest incident. —Un dels avions de passatgers de les Línies Aèries TOA, un Convair 240, matrícula JA-5.131, que es va enlairar a l'Aeroport IÚternacional d'Osaka cap a Hiroshima, volava rumb a l'oest sobre les illes Iexima (344 ON, 1.343 OE), a una alçària de 1.800 metros i a les 10 hores 05 minuts, G M. T. l'hora mitjana de Greenwich), quan el seu capità pilot, Iexiharu Inaba, de 43 anys, veié de sobte un objecte no identificat però lluminós que s'acostava al seu avió. És un pilot professional amb gran experiència: 8.600 hores de vol. La visibilitat era superior als 40 quilòmetres, amb lluna plena i nit brillant en un cel sense núvols. El pilot descobrí l'O.N.I. a 60 graus a l'esquerra del seu rumb. L'alçària es calculà en 2.000 metres o potser més. L'objecte, que es movia d'Oest a Est, semblà baixar cap a ell. El capità cridà l'atenció de Majima, el seu copilot, i, mantenint, el mateix rumb i alçària, féu parpellejar el llum d'aterratge com a advertència, ja que l'objecte semblava voler acostar-se massa a l'avió de línia. Però la llum brillant continuà apropant-se perillosament a l'avió, i a gran velocitat. L'objecte semblava un triangle equilàter d'uns 15 metres de costat i irradiava una llum verdosa des del centre (vegeu l'observació de Matoshinos).
El pilot, alarmat en veure'l tan perillosament a la vora, féu una virada de 60 graus cap a la dreta, per evitar la topada. En aquell moment, l'O.N.I. féu una voltà sobtada i es posà a volar al costat de l'avió o a encalçar-lo durant tres minuts. Mentrestant,

els indicadors A.D.F. (pilot automàtic) vibraven violentament; l'avió va començar a trontollar una mica. El temps continuava essent tan bo com abans. El pilot s'afanyà a establir contacte per ràdio amb la seva companyia o la torre de control d'Osaka, per comunicar la seva posició. però no ho aconseguí. De la manera més estranya, l'O.N.I. desaparegué tot d'una a les 10 hores 09 minuts, G. M. T. A les 10 hores 14 minuts, el pilot comunicà l'incident a la torre de Takamatsu, que fou la primera estació amb la qual pogué restablir contacte».

Però l'interès d'aquesta extraordinària observació queda palesat encara pel que segueix:

«Un altre avió en vol —continua dient el nostre comunicant—, el JA 3.231, un «Piper Apache» de les Línies Aèries Tòquio, que va captar aquest missatge per ràdio, digué a la torre que ell també havia vist aquell objecte lluminós a les 10 hores 07 minuts, a uns 15 quilòmetres de la ciutat de Takamatsu (3.417 N, 13.404 E). I els dos avions conversareu sobre l'objecte misteriós que havien vist, emprant la ràdio durant uns minuts. Tota aquesta conversa quedà gravada a la cinta magnetofònica de la torre. —Segons Mr. Negixi, el pilot del «Piper Apache», l'alçària de l'O.N.I. era d'uns 2.700 metres quan se'l trobà a la vora en el seu vol de retorn a Osaka, a una alçària de 2.200 metres. Si fa no fa a la mateixa hora i el mateix dia, uns enginyers civils que treballaven en una muntanya de la prefectura d'Hiroshima comunicaren haver vist el que semblava ésser un plat volador. A més a més, hom sabé que un policia

i la seva muller veieren l'esmentat objecte a la Prefactura de Tokutxima, a l'illa de Xikoku. —Això és gairebé tot el que hi ha sobre el nostre incident amb un plat volador. Ningú no sap el que era realment. Rebem moltes consultes sobre el cas de tot el Japó i de l'estranger. Totes demostren un gran interès. A nosaltres també ens interessen aquests fets. Qualsevol informació que pugueu proporcionar-nos sobre la qüestió serà molt apreciada. —Vostre afm. —Mr. Akira Tagutxi. —Primer Controlador del Trànsit Aeri de l'Oficina d'Ajut Aeronàutic de Takamatsu, Departament de l'Aviació Civil, Ministeri de transport, Japó».

Aquest fet dóna peu per a recordar el que diu el major Donald E. Keyhoe en el seu llibre
Fiying Saucets from Outer Space (Plats voladors d'altres mons): «És freqüent entre pilots experimentats parlar de les seves observacions d'O.N.I. com d'un fenomen quasi
familiar». L'única cosa que no és familiar és, precisament, de què es tracta: què són, en realitat, els plats voladors. El major Keyhoe creu que els O.N.I. són astronaus extraterrestres, però la versió oficial de les Forces Aèries Nord-americanes és molt més prosaica: es tracta —diuen els seus portantveus—, excepte en un tant per cent molt reduït de casos que encara no s'han pogut explicar, de fenòmens meteorològics, globus sonda i miralleigs. I…

Aquí comença la polèmica

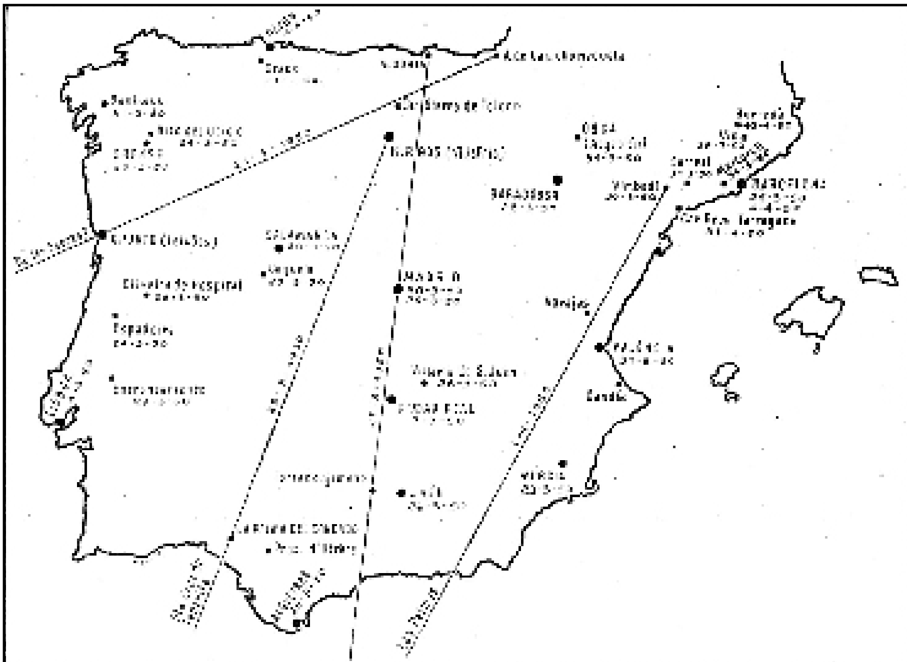
Les estadístiques, efectivament, demostren que un 98 per cent de casos corresponen a observacions

defectuoses o fàcils d'explicar. Només ens resta un 2 per cent de casos misteriosos, com per exemple, el dels nostres amics, els aviadors japonesos de Takamatsu. I aquí comença la polèmica. Hi ha qui diu que els plats voladors són armes secretes. Però els seus contraopinants addueixen que, si fos així, alguna vegada haurien caigut en terreny foraster i el misteri s'hauria aclarit. És molt difícil, si hem de mostrar-nos objectius, de no acceptar aquesta dificultat, sobretot quan llegim en la Premsa — massa sovint, ai las! — els accidents que sofreix l'aviació militar de tots els països, començant pels «Startfighter» d'Alemanya Occidental (61 accidents ja) i acabant pels mateixos i perfeccionadíssims aparells nord-americans del tipus «Phantom».

D'altres han trobat, per mitjà d'estadístiques rigorosament elaborades, que hi ha autèntiques onades de «plats» , les quals corresponen amb les «oposicions» del planeta Mart (cicle biennal, que coincideix amb la posició en línia recta del Sol, la Terra i Mart). Aleshores, s'observa un increment en les observacions dels objectes no identificats, i els registres gràfics indiquen que 102 dies de mitjana després de la conjunció s'assoleix el màxim de l'onada biennal. Això no vol dir que els plats voladors siguin «marcians», però podria significar que «algú» ha establert bases en aquell planeta. «Algú» que hauria de venir de fora del sistema solar i que trobaria a Mart la darrera base per a estudiar regularment la Terra, únic astre habitat avui en tot el sistema del Sol, per una civilització superior.

I què direm de les ortotènies? Del grec «orzotenós», posat en línia recta, el mètode de l'ortotènia,

descobert pel matemàtic francès Aimé Michel, és una constatació sorprenent de les estranyes evolucions seguides el 1954 damunt França pels objectes no identificats. El fenomen no es pot discutir, perquè després s'ha redescobert en altres països, inclòs el nostre. Aimé Michel va trobar que algunes observacions d'un mateix dia es disposaven sobre una línia de màxima curvatura terrestre, o sigui de fet en línia recta, travessant diagonalment tot França, o creant veritables xarxes ortotèniques que duraven un sol dia i es desfeien a mitjanit. Això

Onada del mes de març de 1950 damunt la Península Ibèrica. Probablement els plats voladors havien sortit de naus transportadores, situades a l'altura de les Illes Canàries

exclou no tan sols l'atzar de moltes observacions, sinó que demostra l'existència d'algun fenomen que no té res a veure amb els globus sonda ni amb la meteorologia. Cal reconèixer que es tracta d'«objectes», i d'objectes moguts per una mà intel·ligent. La de l'home? La d'una intel·ligència extraplanetària? Mirem de veure per què, errat o no, m'inclino per contestar afirmativament la segona pregunta.

Les estranyes evolucions dels O.N.I.

Des del 1947 al 1966 les Forces Aèries dels Estats Units han investigat prop de 10.500 casos, 647 dels quals resten sense cap explicació «a l'abast». Alguns d'aquests casos inexplicats presenten unes característiques tan especials —i no parlaré aquí dels suposats aterratges— que només poden mig acceptant que es tracta de vehicles aeris i interplanetaris d'origen extrasolar.

En primer lloc, quan els radars de l'aeroport de Washington van copsar el 19 juliol de 1952, set objectes voladors no identificats, es comprovà que aquests «objectes» eren capaços d'accelerar a velocitats de l'ordre de 12.000 quilòmetres per hora. En aquella època és evident que cap aparell terrestre no podia assolir semblants velocitats. I, igualment, avui ens cal viatjar en coet per a competir amb aquells O.N.I.

En segon terme, cal recordar els casos d'astronaus (o d'objectes allargats) que per espai
de minuts, hores, i àdhuc alguns dies, han pogut observar-se completament, mòbils en plena atmosfera. Per exemple, «el gran cigar vertical de

Vernon», com l'anomena Aimé Michel, que fou vist durant la nit del 22 al 23 d'agost de 1954, com una pàl·lida llum que il·luminava el poble: era una massa lluminosa, immòbil i silenciosa, aparentment suspesa (penjada) damunt la ribera del Sena, potser a 300 metres d'alçària. Un altre cas: els habitants d'Oloron (França), ells també van observar ·un «núvol lluminós» quiet per espai de «llargs minuts» damunt el poble. (Alguns testimonis que el contemplaven amb prismàtics, parlen d'una «bola central de color roig i d'una mena d'anell de color groc, molt inclinat, prop seu»).

A més a més, s'ha parlat de la manca de soroll i, generalment d'estela, que deixen al seu pas aquests estranys objectes. També s'ha remarcat que a vegades paren els motors dels automòbils i produeixen efectes magnètics (àdhuc s'han parat rellotges elèctrics al pas d'aquests objectes voladors). Hi ha proves per a tots els gustos, tant a favor com en contra, de l'existència dels O.N.I. Però els 647 casos no explicats permeten de creure, si recordem el que hem dit respecte al cicle biennal i les ortotènies, que aquests fenòmens vistos pels aviadors i captats per les pantalles dels radars; són objectes voladors artificials. I aleshores, ateses les seves extraordinàries característiques, què ens impedeix de pensar que vénen d'altres mons? Perquè la nostra tecnologia —siguem francs— no és capaç de crear semblants meravelles.

Aquí teniu un cas fins ara inèdit: l'O.N.I vist per un parell ·d'astronautes del «Projecte Gèmini». Parlen White i McDivitt (Gèmini IV, que volà en òrbita del 3 al 7 de juny de 1965); «Fórem seguits a gran

distància —diuen— per un objecte lluminós de forma estranya». Els tècnics de la N.A.S.A., del Centre Espacial de Houston, declararen que el que havien vist White i McDivitt era un dels satèllits nord-americans «Pegassus», però la veritat és que quan es produí l'observació, el satèl·lit· «Pegassus» vist pels dos astronautes nord-americans es trobava a gairebé 2.000 quilòmetres de la càpsula del Gèmini IV! El propi McDivitt, poc convençut de l'explicació oficial, sempre tan amiga del «top secret», declarava poc després, en una carta adreçada a un membre de la N.I.C.A.P. (National investigation Committee on Aerial Phenomena) de Washington: «Potser no sabrem mai què fou el que veiérem aquell dia a l'espai».

Les estranyes evolucions dels O.N.I. només es poden explicar com un fenomen psicològic que caldria que al·lucinés milers de persones (es parla de 100.000 observacions), o bé com un fenomen real. Però en aquest segon cas ens haurem d'expressar en termes una mica «atrevits», si de veritat cerquem una solució. Almenys, una solució provisional, com, potser podríem trobar-la en unes paraules de l'esmentat Aimé Michel.

La nova caverna de Plató

Diu aquest investigador: «Un astrònom del C.N.R.S. francès, a qui vaig mostrar les xarxes ortotèniques d'octubre de 1954, exclamà:

—Si "ells" existeixen i si vénen fins a nosaltres, què vénen a fer? Per què recórrer immenses distàncies si s'amaguen als nostres ulls? Per què observar furtivament Déu sap què, i marxar sense deixar

rastre? Un dia posarem els nostres peus damunt Venus i
Mart. Amb quin entusiasme cercarem el “marcià”, si existeix! Altrament, per què fer el viatge?
—Potser —vaig dir-li— “ells” (els “marcians”) són molt diferents de nosaltres, tant com ho pot ser un gos d’un home. Quin contacte intel·lectual tenim amb els gossos?
—Bé, aleshores... farem “lladrar” els “marcians”! Encara que només fos això, l’experiència seria apassionant. Però el comportament d’aquests éssers (els dels O.N.I.), si és veritat que vénen fins ací, ha de considerar-se com el més angoixós enigma que mai ens ha ofert el nostre Univers. Això implicaria, probablement, un abisme intel·lectual o biològic que, fins ara, en la nostra experiència mai no hem ni tan sols sospitat…
En efecte. I jo pensava mentre escoltava el meu amic astrònom, en la caverna de Plató i en les siluetes que els seus presoners veuen passar damunt el mur. Fugitiva, una ombra ha travessat la presó de la nostra Terra. Ens preguntem si l’hem somiat, i no sabem ben bé si és així. Però els pensaments que aquesta ombra, o aquest somni, ha fet néixer en nosaltres, ja no els podem esborrar. Formen part de l’esdevenidor».

Aquest pensaments són confusos. Potser «ells», els tripulants dels O.N.I.; ja han pres contacte amb el nostre planeta; però la gravetat de la Terra els resulta excessiva, o massa feble. Potser són els nostres microbis la cosa que temen, car és ben fàcil —sembla— que uns agents patògens desconeguts

puguin fer fàcil pastura d'un cos estranger, absolutament inadaptat a ells. Potser són éssers de vida més llarga que la nostra, o d'una ment tan diferenciada que mai no ens serà possible de capir un eventual diàleg. Qui sap si es tracta d'éssers que no parlen i que són tan dissemblants de nosaltres que per sempre ens serà impossible de pretendre una entesa, un contacte directe. I encara seria lícit de preguntar-nos si, malgrat tot, nosaltres som capaços de despertar el seu interès. Potser només es tracta de robots d'exploració i ens caldrà esperar qui sap els anys, perquè els seus amos es decideixin a venir o els manin d'actuar...

Arthur C. Clarke en les seves visions del futur ens parla de coses extraordinàries, entre les quals hi ha la teletransportació i el contacte amb els éssers de l'espai. Hermann Oberth ens diu que els tripulants dels O.N.I. podrien ésser robots o éssers mortals i intel·ligents, el punt d'origen dels quals no pot trobar-se més a prop d'onze anys de llum. Aquesta enorme distància correspon a dos sols semblants al nostre, que tenen planetes al seu voltant. És un intent d'explicació que completa el problema de mots encreuats representat pel cicle biennal, els radars que han registrat el pas de «plats voladors», les ortotènies, les misterioses observacions i les enigmàtiques suspensions, inexplicables acceleracions, llums, silencis i mil altres misteris de la nit còsmica dels nostres dies. Tot és possible, per què no? Tot, menys negar la presència real d'aquests objectes inexplicables: 647 incògnites segons els tècnics nord-americans. 647 probables astronaus, segons nosaltres, que ens vigilen, només

«ells» —els seus creadors— saben per què ...
La prova indirecta que els O.N.I., deixant a part les seves evolucions inexplicables poden obeir a un origen intel·ligent, potser ens la dóna Samuelevitx Shkdovski. Amb les seves paraules acabaré aquestes notes.

No estem sols

El gran astrònom rus S. Shklovski, que amb tota justícia pot ésser considerat com un dels «pares» de la Radioastronomia, té idees molt particulars sobre els «senyors del Cosmos». En la seva darrera obra, que titula «L'Univers, la vida i la raó», publicada sota el patrocini de l'Acadèmia de Ciències de Moscou, exposa en resum les idees següents, que deixen molt enrere a més d'un autor de Ficció Científica:

«La característica fonamental de la vida és la reproducció. La vida es reprodueix a la Terra, i de manera semblant a tot l'Univers, de planeta. en planeta, de sistema solar en sistema solar, de galàxia en galàxia. El mitjà de trasllat d'aquesta vida és el navili interplanetari, interestel·lar i potser intergalàctic: l'astronau. Aquests navilis recorren l'Univers pilotats per éssers vius artificialment adaptats "cy·borgs"[1], sotmesos al procés d'hibernació, «fabricats» per emmotllar-se a les necessitats del viatge, per una ciència biològica milions d'anys més avançada que la nostra.
Les civilitzacions i els planetes són mortals. La vida, també. Els períodes d'expansió de l'Univers i el desplaçament cap al roig de l'espectre dels estels són seguits per períodes de contracció i desplaçament al

violeta. Durant aquests darrers períodes la vida mor a l'Univers per a renéixer en la propera expansió. Durant les. desenes de milions d'anys que separen les expansions de les contraccions, la vida assoleix cimals que no ens és possible d'imaginar. S'estén per l'Univers i ho envaeix tot. El nostre Univers es troba actualment en ple període vital.
Els gèrmens de la vida han pogut ésser portats a la Terra per astronaus. Els extraterrestres potser han intervingut en la història humana, i no és cap disbarat pensar que Sumèria, al voltant de la primera ciutat Eridú, pogué ésser un dels primers punts de contacte.
Hi ha molts punts de vida presents arreu dels cels. Si es troba «tecneci» —element el període radioactiu del qual no passa de 500.000 anys— en la superfície d'estels que ja tenen molts milions d'anys, és perquè éssers intel·ligents han llançat desenes de milions de tones de tecneci artificial damunt la superfície de l'estrella per demostrar a altres essers intel·ligents que la raó es troba arreu, arreu de l'Univers...».

Avui estem convençuts de l'existència d'altres civilitzacions en molts indrets de l'espai.
El més probable és que ens estem convertint en aprenents de senyors del Cosmos, i que
demà —en un futur no massa llunyà— quan ja serem autèntics cavallers de l'espai, tindrem ocasió d'alternar amb les jerarquies que; potser regeixen els destins de la Galàxia,. Si aquestes jerarquies pertanyeu o no, a Èpsilon Eridani o a Tau Ceti, és cosa que se m'escapa. Si tenen res a veure amb el que ara en diem O.N.I., tampoc no ho sabria dir.

Només tinc el convenciment que no estem sols a l'Univers i que aquí mateix, sense moure'ns de la nostra atmosfera, algú ens «espia»: algú estudia els passos de l'home, sense que per ara ens sigui possible d'escatir si es tracta de servidors (robots) o de veritables exploradors. Encara que això faci somriure moltes persones «suficients», diré que tot just comencem a llucar el món per un forat quan ja ens ha sortit un Teilhard de Chardin que ens parla, en llenguatge còsmic, dels destins de l'home i de tots els mons de l'Univers: des de l'hora primigènia fins al punt culminant de l'evolució, o Punt Omega. Parodiant Anacreont de Teos només em cal afegir: Qui sap què ens durà el demà?
Anacreont jugava a daus. I de fet, ja és això: un atzar, un enigma en curs en la ment de Déu. «Que, Ell no —deia Einstein—, Ell no juga mai als daus».

Nota

[1] Paraula d'origen nord-americà que significa «organismes cibernètics», és a dir, homes operats per a dur aparells electrònics aplicats al cos i capaços, per tant, d'altres tipus de metabolisme i de reaccions adaptables a una llarga vida a l'espai.

Carles Batet Cros, o què fa un ufòleg per ser ufòleg

Martí Flò[1]

1 Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

Aquest article reconstrueix la relació de Carles Batet amb els ovnis a partir del material del seu arxiu recuperat l'any 2005 per la Fundació Anomalia.

Paraules clau

biogràfic

Abstract

This paper reconstructs the relationship between Carles Batet and UFOs from his archive recovered in 2005 by the Anomaly Foundation.

Keywords

biographical

Introducció

A finals d'abril de 2005 la família de Carles Batet, recentment mort, va respondre a un oferiment de la Anomalía (posteriorment Íkaros) per fer-se

càrrec del seu llegat ufològic. Desgraciadament, fins l'octubre del mateix any no es va poder procedir a recuperar l'arxiu i la biblioteca del conegut ufòleg. Durant els mesos transcorreguts es van perdre un nombre indeterminat de documents, especialment correspondència. La pròpia família va informar que es podria tractar de unes 20 carpetes.

El material arribat a les nostres mans només ens permet certificar que el 1967 Batet feia un buidat de premsa de manera força exhaustiva, i que un any més tard tenia una abundosa correspondència en la recerca de dades de primera mà referents a casuística obtinguda a partir d'aquest mateix buidat.

No tenim constància de la seva trajectòria anterior, a excepció d'una carta al director del diari argentí *La Prensa*, signada per ell i publicada el 6 de maig de 1952.

Però és prou evident que els 15 anys transcorreguts entre ambdós períodes van significar una evolució i un augment de l'activitat, probablement gradual, en la ufologia. De la carta de 1952, un simple esclat de perplexitat davant el fenomen i una crida, exigència quasi infantil, al deure d'informar per part de les autoritats, siguin quines siguin aquestes, i també dels mitjans de comunicació, fins a la posada en pràctica el 1967 d'una metodologia per donar suport a la seva recent activitat professional com a divulgador ufològic, hi ha una manifesta maduració que va necessitar una mínima experiència continuada al llarg de tots aquells anys.

Algú va dir que en Carles Batet va tenir una estreta relació amb la República Argentina des de ben aviat

i és possible que allà manifestés el primer interès pels platets voladors. La carta del 1952 fa especular que des d'un bon inici no es va conformar en ser un simple lector, però les petjades de la seva trajectòria s'han perdut.

Sigui com sigui, la maduresa ufològica de Carles Batet li va arribar a una edat avançada, als volts dels cinquanta anys, i la va mantenir a bon ritme al llarg d'uns vint anys. És l'època de col·laborador estable a la revista *Algo*, primer, i *Karma-7*, després, de conferenciant esporàdic, de la publicació del seu llibre el 1977 i, en definitiva, de donar-se a conèixer en aquest àmbit com a investigador independent.

Un molt petit esbós biogràfic

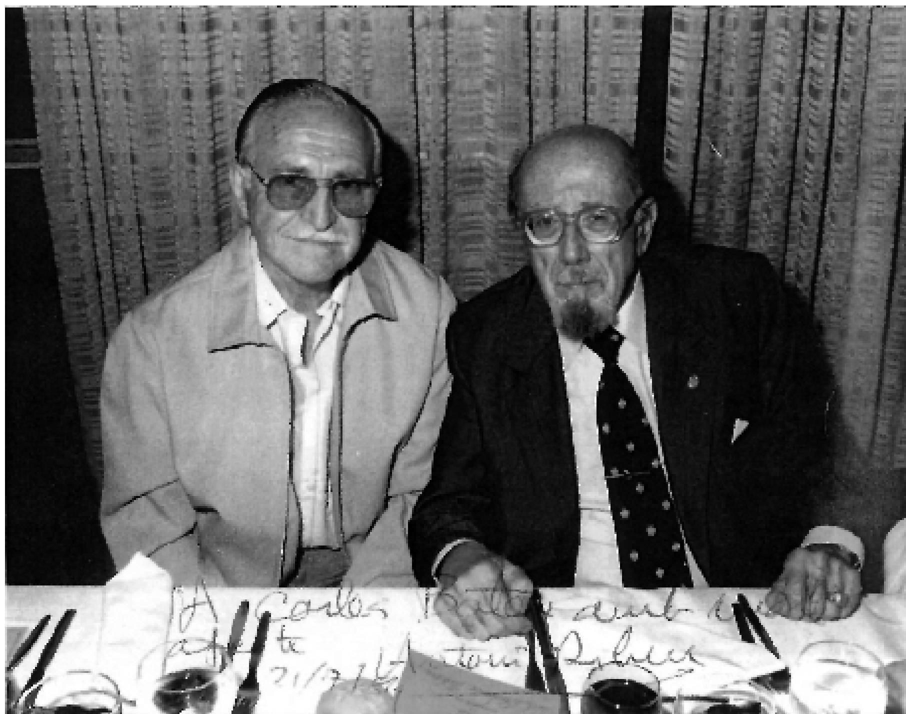
Carles Batet Cros va néixer a Barcelona el 8 de maig de 1917, fill de Francesc i Àngela. Desconeixem si tenia germans, no tenim cap rastre de la seva vida familiar ni dels seus estudis. Per contra podem deduir que va treballar molts anys a les oficines de les *Industrias Benet Campabadal*, una fàbrica de vetes de seda per a merceria i confecció, situada al barri de les Corts, al carrer dels Comtes de Bell-lloc, avui dia en procés de reconversió en biblioteca municipal.

Al novembre de 1948 va sol·licitar una patent per a "*un procedimiento para la estampación e impresión de pieles*"[1], la qual se li concedí al febrer de l'any següent per a un període de 20 anys, tal com marcava la llei vigent.

En aquella època vivia al Poble Sec de Barcelona, al carrer Cruz de los Canteros (avui Creu dels Molers), al número 76. A l'època de la seva activitat ufològica

havia traslladat la seva llar al carrer de Miguel Ángel, al primer pis del número 101, al barri de Sants-Montjuïc. Probablement en jubilar-se va traslladar-se a viure fora de Barcelona, concretament a una urbanització de Banyeres del Penedès, de la província de Tarragona.

El desembre de 1950 presenta tres obres teatrals: *L'Enamorada* (drama realista en tres actes); *Llorenço. El nen que no tem mai* (rondalla en un acte); *El Rabadá i l'Aligots* (comèdia dramàtica en tres actes)[2].

Dos grans amics: Carles Batet i Antoni Ribera (21 d'octubre de 1984). Aquesta fotografia es va publicar a: http://www.ikaros.org.es/g030.htm

Va morir el 3 d'abril de 2005, després de mig any de malaltia greu.

Reconstruint una metodologia

Carles Batet feia un exhaustiu buidat de la premsa diària editada a Barcelona[3], i de col·laboradors estrangers rebia retalls de premsa sud-americana, especialment argentina[4]. Per contra, de la premsa d'àmbit estatal[5] gairebé no es conserven notícies.

Vicente Giner, un espanyol amic seu que havia emigrat a Buenos Aires el 1950, era el seu proveïdor de diaris argentins, especialment de *Crónica* i *Clarín*. Tal com explica en les seves cartes li fa un buidat diari de la premsa d'allà, però no només sobre ovnis sinó també sobre futbol i temes policíacs, crims i misteris. Giner li envia quasi els diaris sencers, si fem cas de la descripció que fa dels paquets de retalls que li remet:

> «.. he suprimit les pàgines que he cregut d'escàs o cap interès per a tu, com són per exemple, les que parlen de carreres de cavalls, cinemes, etc..»[6]

Batet era força exhaustiu recollint qualsevol cosa que parles d'ovnis, fes referència a casuística nacional o estrangera, però no sembla que fos gaire ordenat a l'hora de reunir-los. Molts retalls els manca la referència a la capçalera del diari i només hi consta la data. Aquesta no hi falta gairebé mai, però tampoc mai hi consta la pàgina de la publicació d'on s'ha extret.

Els retalls de premsa els acumulava en quaderns

de cartolina, confeccionades de manera artesanal, sense gaire ordre (probablement en el mateix en què els amuntegava) i sense ser gaire escrupolós a l'hora de referenciar-los. Procurava estalviar espai, acumulant retalls de diferents mides i orígens en una mateixa plana, sempre enganxats amb cinta adhesiva (i que passats els anys en no pocs casos ens han arribat solts dins les planes). Les carpetes reuneixen diversos períodes d'anys, alguns cops superposant-se. S'han conservat les corresponents a 1967-1969, 1967-1974, 1974-1979 i 1980, quasi el mateix període d'anys que cobreix la correspondència preservada. El procediment no és acurat, els retalls s'acumulen entre les planes, alguns cops sense enganxar, simplement apilats com si es tractés d'arxivadors.

Es conserven cinc cartes signades per ell a *El Correo Catalán*, entre desembre de 1967 (fent esment a una anterior que no es conserva) i abril de 1968.

Batet ha canviat força des d'aquella primera carta dirigida a *La Prensa*. Ara ja no es fa preguntes. Fa afirmacions. Reuneix tot un seguit de casos com un col·leccionista, com un recopilador de casuística ufològica, i els presenta. Però també llista arguments de pensadors, de gent amb autoritat. Això darrer serà un dels seus recursos més emprats quan publiqui. Encapçalar tots els seus escrits amb frases més o menys impactants, escrites o pronunciades per personatges de tots els temps i que sempre vénen a dir que visquem el moment en el qual visquem, sempre hem de pensar que el futur ens sorprendrà. I cita a Antoni Ribera, recomana llegir el seu llibre recentment editat.

Crida l'atenció uns pocs teletips enviats al *Diario Femenino* i un parell de fotocòpies d'informes procedents de l'arxiu d'Ignacio Darnaude.
La tasca de recollir material pot respondre a un pla original, estructurat i pensat, però també pot sorgir espontàniament, a mesura que aquell que recull decideix conservar allò que li crida instintivament l'atenció, sense haver-se plantejat prèviament conservar-ho. És amb el temps que pren consciència del nou àmbit d'interès, en prendre cos empès pel volum de material acumulat. Això és el que podem despendre de la diferenciació entre la manera d'emmagatzemar els retalls ufològics i la resta, per sobre de la data de publicació d'aquests.
Per exemple trobem una carpeta exclusiva amb l'incident de l'Apollo XIII, de l'abril de 1970, i una segona amb una bona recopilació sobre la investigació espacial que cobreix notícies des del 1974 fins a l'any 2000.
A partir de mitjans dels anys vuitanta ja no hi ha més quaderns manufacturats. Ara els retalls s'amunteguen en carpetes de cartolina, uns pocs assumptes i molts retalls per ordenar. I la temàtica experimenta una deriva cap a temes més diversos, humanístics (preocupació sobre les guerres), catàstrofes, siguin d'origen natural o humà, paleontologia i zoologia estranya en general, armes nuclears i de destrucció massiva, temes paranormal, astrologia, blocs de gel.
Altres carpetes no es van guardar per la seva temàtica, com unes quantes dedicades al futbol, i més especialment al Barça.

La correspondència

Batet explica que va començar a investigar el fenomen dels plats voladors arran d'un albirament que va tenir lloc el setembre de 1948, a l'oest de Barcelona. A partir de llavors es va decidir a cercar altres testimonis que li aportessin la seva experiència i reunir-los tots per anar construint un llibre que pretenia titular "*Vox Populi*". El cert és que aquesta carta de presentació la repeteix invariablement al llarg de 1968 i 1969, però després desapareix durant uns quants anys, concretament fins a 1974. Desconeixem des de quan la feia servir per atraure's la confiança dels testimonis a qui es dirigia, però tenim alguns indicis de perquè la va abandonar momentàniament.

Per alguna raó que ignorem i que el sorprèn a ell mateix, aquesta petita presentació arriba a publicar-se en un diari local xilè, fet que motivarà a un veí de Valparaiso a escriure'l (la seva adreça constava a la notícia) encoratjant-lo en la seva empresa[7]. Amb el temps, i a mesura que esdevé un investigador conegut, rebrà més cartes d'espontanis en la mateixa línia o fent-lo partícip d'albiraments desconeguts pels mitjans de comunicació.

Batet seleccionava casos a partir de la premsa. Si apareixia el nom del testimoni i la població li enviava una carta. Eren altres temps i la possibilitat que *Correos de España* localitzés al destinatari sense cap més referència era certament alta. En el cas que fos territori espanyol incloïa segells perquè el destinatari pogués respondre-li. Per als casos sud-americans, es disculpava per no poder-ho fer. A cops feia servir el que anomenava "*carta-circular*", una mena

d'enquesta molt simple per la qual s'assegurava rebre la informació que creia més important. Però aquest format mai l'enviava per defecte, només per reunir informació quan ja tenia els testimonis identificats i localitzats.
Quan no disposava de cap de les dades personals del testimoni, enviava la carta a l'alcaldia. Sembla que aquesta darrera fórmula no acostumava a fallar, puix que les autoritats sempre responien, encara que fos per afirmar:
"... tinc l'honor de fer-li saber a V. que no tinc coneixement que hagi estat vist cap [ovni] en aquesta vila ni el seu terme ... [8]"
Mestres, representants del sindicat vertical, fins i tot, membres de la Guardia Civil, eren interrogats sobre els corresponents casos ocorreguts en les seves localitats. La resposta la tenia assegurada, fins i tot quan va entrar en vigor la llei de secret oficial.
Aquest sistema li proporcionarà informació de primera mà d'almenys una trentena de casos, si només ens referim a Espanya. Avui en dia encara n'hi ha algun del tot inèdit. D'altres, contrastats amb recopilacions fetes a gran escala, com el CATIB del CEI o el CUCO de la Fundació Íkaros, aporten correccions a hores, dies, i fins i tot llocs, que la premsa no va acotar amb prou precisió.
Les relacions amb altres aficionats a la ufologia es va consolidant. Des de setembre de 1969 es conserven cartes on es manifesta una amistat ja arrelada amb Antoni Ribera. Amistat ferma si llegim la carta que va dirigir Batet a *El Correo Catalán*, veritable defensa apassionada del seu amic. També es relaciona habitualment amb Cecilia Conde, la que

fou protectora i mecenes d'en Ribera. Amb Màrius Lleget s'hi carteja algun cop, però és prou evident que no es coneixen personalment, tot i que en Batet ha assistit a alguna conferència d'aquell i l'ha llegit profusament. Més tard, en relació al cas dels suïcides de Terrassa, tornarà a manifestar-se aquesta manca de coneixença. Ignacio Darnaude és també un amic, d'acord amb el to proper que utilitzen ambdós a les cartes que s'adrecen.

Amb Severino Machado, amb qui comença a escriure's arran d'un article seu al diari *El Norte de Castilla* sobre un cas ovni, al setembre de 1970, inicia una incipient entesa. L'intercanvi postal amb el capellà es va intensificar des del primer moment. A les cartes d'en Batet es destil·la l'entusiasme de qui ha descobert un veritable erudit en el tema, que li proporciona confiança. Són cartes llargues, plenes de preguntes i de raonaments, d'elucubracions sobre teories diverses i confessions sobre el parer personal envers les mateixes. Malauradament la correspondència només s'estén al llarg de tres mesos. A l'abril rebrà la notícia de la seva mort, per part de la neboda d'aquell.

A mesura que avança la dècada dels setanta proliferen els remitents. Hi ha molts noms que després esdevindran coneguts en la ufologia nacional. Són cartes molt diferents, més pràctiques i menys personals. Només cerquen el contacte, l'intercanvi d'informació, captar col·laboracions, vendre novetats editorials, butlletins o simplement col·leccionar noms. Comencen a despuntar els grups amateurs d'investigadors. I també comencen a aparèixer els il·luminats i els contactats. Ja ho havia

viscut a finals dels seixanta, concretament amb un home que assegurava ser el veritable Crist i que Batet era un escollit per divulgar la paraula d'altres mons. Per ser investit només havia d'acceptar el destí que se li havia atorgat. Crida l'atenció el pragmatisme d'en Batet en respondre:

"Li comunico molt formalment que sóc un home vulgar i la veritat és que no mereixo ser assenyalat com un ésser predestinat a la representació de tan alt nivell moral ..."[9]

Però és a partir dels anys setanta quan Batet sembla estar més atent a aquesta mena de contactes. Una de les primeres persones que s'hi dirigeix serà el contactat argentí Juan Antonio Lobachewski. Al maig de 1972 rep una circular d'aquell que donarà peu a un intercanvi epistolar molt proper entre ambdós.

Carmen Gómez i Erra, una barcelonina, comença a escriure-li llargues cartes a partir d'octubre de 1975. Sembla una dona decidida que li explica de manera molt directa la seva visió personal i la seva admiració per l'italià establert a Barcelona, Angel Franchetto, un contactat deixeble del també italià Eugenio Siragusa.

Però serà amb Pedro Romaniuk amb qui establirà una constant correspondència, extensa i, presumiblement, influent, semblant en part a la que mantindrà amb el veneçolà Mirko Skoch, però molt més estreta amb aquest darrer. Romaniuk està en el seu moment àlgid. Viatja constantment per tot Sud-amèrica, però en tornar a casa seva sempre té temps de respondre les cartes d'en Batet, sempre amb molta simpatia. Batet li fa arribar fins a 20 planes de les cartes de UMMO.

Mirko Skoch és un veneçolà d'origen txecoslovac, del qual ja des de gener de 1972 es conserven cartes (i la familiaritat amb la qual estan escrites indica que fa anys que es coneixen). Les seves cartes recorden en part les que s'escrivia amb el seu vell compatriota Vicente Giner. Parlen d'ovnis, però també sobre futbol i en Skoch li proporciona un buidat de premsa, almenys d'un diari anomenat *2001*.

Professionalització

A finals de 1969 ja col·labora de manera contínua amb la revista quinzenal *Algo*, que sota la direcció de Josep Maria Armengou, publica unes planes dedicades als misteris, especialment dels ovnis. Batet té secció fixa titulada "*Ecos en una cuartilla*" que signa amb el pseudònim David Foix. A cops també publica en una altra secció anomenada "*OVNI actualidad*", alternant amb altres firmes conegudes de l'època, però també conjuntament, com és el cas d'un article signat juntament amb Roca Muntañola sobre el suposat aterratge de Morón. Per cada col·laboració, una plana, cobra 500 ptes. Tot i així, ell no considera que es dediqui a la ufologia per diners o que cobri per investigar[10]. És evident que la seva dedicació és voluntariosa i apassionada. Cobra per escriure sobre les conclusions a les quals arriba.

El març de 1970 proposa a Armengou una nova secció a la revista *Algo*. Vol titular-la "*Vox Populi. Sucesos verídicos*". Sembla que després d'anys ha trobat una sortida al seu vell projecte de llibre, probablement més realista i assumible. La proposta no va tenir èxit i el 1974 va tornar a manifestar a la seva correspondència la seva voluntat d'escriure un

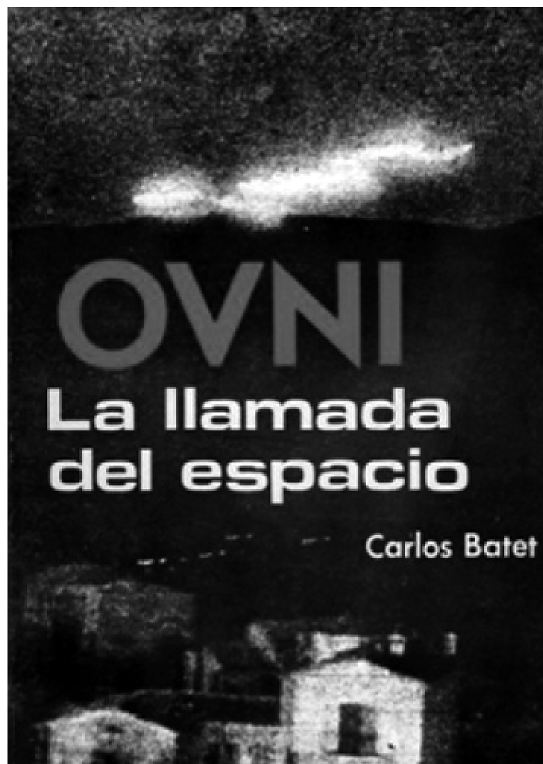
llibre amb aquest títol.
El 17 d’octubre de 1970 imparteix una conferència a l’*Orfeó Atlàntida*, titulada *OVNI al cel de Rússia*, al nou local que disposava des del 1967 al carrer Consell de Cent número 30. El seu amic Antoni Ribera ja ho havia fet al febrer de l’any anterior, i probablement havia estat aquest qui l’havia presentat a l’entitat. Per una carta posterior sabem que la xerrada d’en Batet no va acontentar tothom. Alguns errors de coordinació impediren repartir un exemplar de la revista *Algo* als assistents. Per altra banda, la

Carles Batet en plena dissertació a l’Orfeó Atlàntida (17 d’octubre de 1970)

dissertació es va fer massa llarga i, reconeixent-ho el mateix Batet, haguera calgut una mitja part per alleugerir-la.
Carles Batet sempre va actuar com un investigador independent. Va conrear nombroses relacions dins del món ufològic, i algunes d'elles van esdevenir veritables llaços d'amistat, tal com hem pogut comentar més amunt. Al llarg de la seva correspondència també va tractar amb diversos grups d'investigació, alguns d'ells li van proposar que en fos membre, però ja ben aviat manifestà la seva al·lèrgia per aquests:
"... em mantinc al marge de pertànyer a cap grup determinat perquè sóc al·lèrgic al cretinisme humà, a la supèrbia i a l'absurda vanitat que malauradament fem gala la majoria dels mortals".[11]
Però aquesta aversió se la va guardar en els anys posteriors, quan alguns grups, majoritàriament formats per adolescents d'algun institut o residència d'estudiants, l'escrivien amb grans pretensions i el nomenaven, sense demanar-ho ell, director d'investigacions o, en definitiva, model d'ufòleg veterà a imitar.
A l'estiu de 1976, Armengou és cessat en la direcció de *Karma-7*. Els dos homes mantenen una relació cordial i propera, probablement construïda des de la relació professional, primer a *Algo* i després en l'al·ludida revista de misteris. A principis de l'any següent publicarà el seu llibre *OVNI: la llamada del espacio*[12]. Ho farà amb l'editorial Alas, la mateixa que ve publicant els llibres sobre parapsicologia de Julio Roca Muntañola. El pròleg està firmat per un tal Josep Fuster, després que J.J. Benítez hagi declinat

l'oferiment que li havia fet Batet el maig de 1976.
Amb el seu llibre es mourà ràpidament, buscarà difondre'l i demanarà a Frederic Gibernau Oliva[13] que li publiqui una crítica.
Però si l'edició del llibre li va poder suposar un moment de glòria, aquesta es veurà truncada el gener de 1978. L'empresa per qui treballa es veu afectada per la crisi econòmica del moment i l'acomiaden. Té 61 anys i la situació és força complicada. En un principi optarà per recórrer al que

Coberta del llibre OVNI. La llamada del Espacio, de Carles Batet (1977). El llibre encara el comercialitza l'editorial Alas

ha estat fins llavors una simple vocació. Comença a oferir-se com a redactor sobre temes ufològics, ho farà a medis com *Mundo Desconocido*, *Exo-ciencias* i fins i tot al diari *El Periódico*. En tots els casos sense èxit. Juan Antonio Lamich manté la seva revista amb voluntarisme, la premsa generalista no contempla ni de lluny incorporar una secció sobre el fenomen dels platets voladors.

No es donarà per vençut. El 1982 té un nou llibre per presentar a les editorials: *OVNI: luz verde de lo desconocido*. Plaza & Janés i Planeta el rebutgen, Antoni Ribera li recomana Martínez Roca i A.T.E., fins i tot li assenyala els contactes que disposa personalment. El llibre no sortirà a la llum.

Sabem per ell mateix que va col·laborar en altres publicacions, com *Paraciencia* i *Hipergea*. També que va participar al 1r Congreso Nacional de Ufología, celebrat a Barcelona el 3 i 4 de desembre de 1977. Tot i així no ens han arribat els esborranys ni els textos d'aquestes col·laboracions.

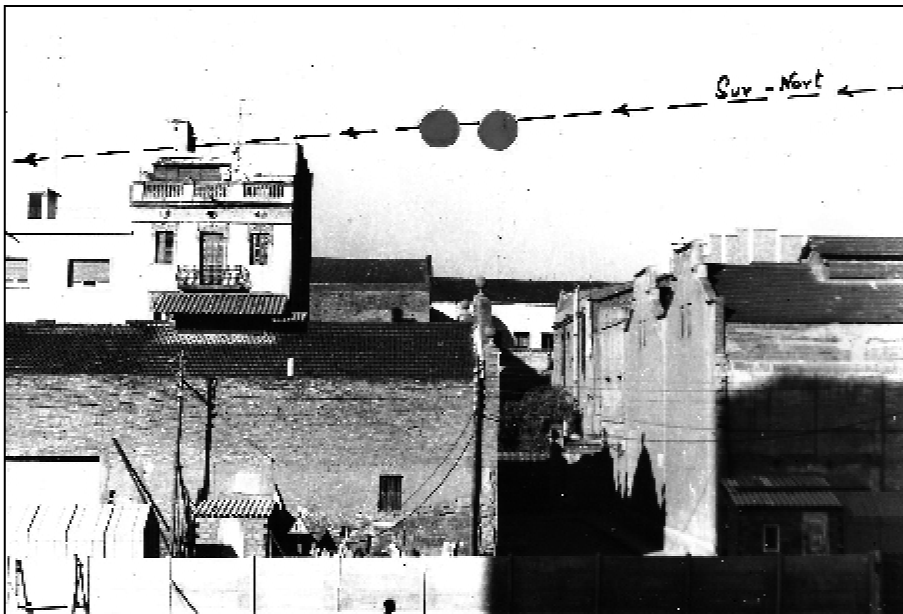
Els darrers testimonis de la seva activitat no es conserven al seu arxiu sinó a la revista *Cuadernos de Ufología*, editada primer per Julio Arcas i José Ruesga i més tard per la *Fundación Anomalía*. Hi van aparèixer fins a vuit contribucions, entre cartes i articles fins a l'any 1993.

Testimoni d'excepció

A través de les cartes més primerenques vam poder saber d'un albirament que havia protagonitzat al setembre de 1948. No tenim cap relat al respecte que ens ajudi a saber-ne detalls o sobre la naturalesa del mateix i tan sols podem suposar que aquest

va motivar la decisió per dedicar-se a estudiar els platets voladors. El 17 de febrer de 1972 va observar un segon OVNI, aquest cop en companyia del seu fill Xavier. Tampoc tenim cap relat sobre el mateix. A la correspondència d'aquells anys no en fa esment i el relat de què va succeir el podem reconstruir de manera aproximada a partir d'un seguit de fotografies, fotomuntatges i algunes notes fetes al darrere d'aquestes fotografies.

Tot aquest material traspua certa obsessió si observem la proliferació de còpies i ampliacions de la mateixa imatge, la qual no és cap altra que una fotografia del marc on va observar el fenomen, presa des del mateix angle on, suposadament, es trobaven

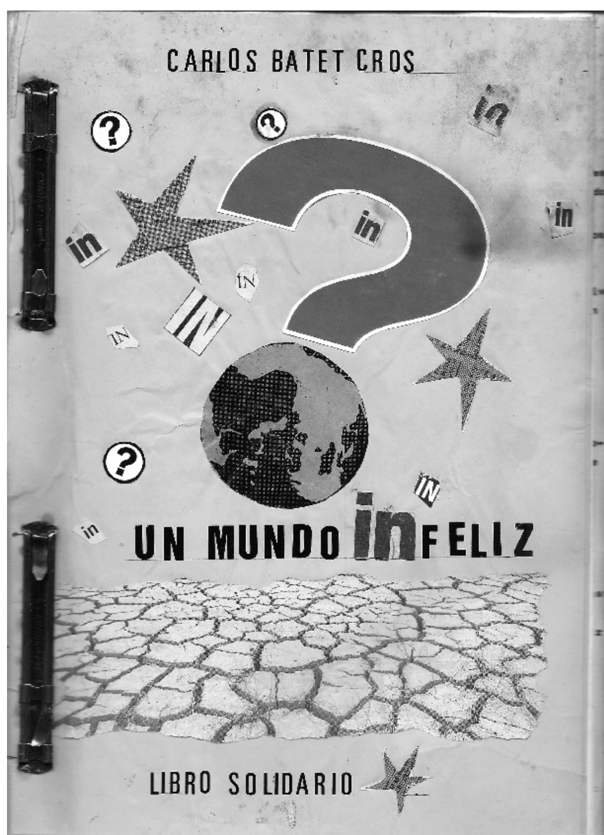

Reconstrucció feta pel mateix Batet sobre la trajectòria descrita per l'OVNI que va veure amb el seu fill el 17 de febrer de 1972

ells. Allà és on trobem les poques dades sobre l'albirament que va tenir lloc a les 20 h 45', al carrer Brasil amb Miquel Àngel. Les anotacions ens informen que l'objecte es trobava a una distància d'uns 35 m. i a una alçada de 20 m. Aproximadament.

Material per revisar

Hi ha un munt de carpetes, sobres, llibretes i retalls encara per classificar. La tasca pendent és feixuga i difícil, atès que bona part del material es va barrejar quan els familiars d'en Batet van desmantellar la seva casa de Banyeres del Penedès.

Portada artesanal del llibre *¿Un mundo infeliz?* (inèdit)

Cal destacar diferents escrits que semblen formar diversos llibres, amb títols tan suggerents com *Ellos*, *OVNI ¿Callejón sin salida?* o *¿Un mundo infeliç?* També trobem un àlbum que recull acudits extrets de la premsa diària sobre ovnis i extraterrestres i el text de tres contes infantils: *Rufinet i Maidorm*, *Bellestar i Malestruga*, i *Excel·lentíssim senyor Mussol*.

Notes

[1] http://consultas2.oepm.es/InvenesWeb/detalle?referencia=P0186069.

[2] *Anuario español e hispano-americano del libro y de las artes gráficas*, Volum 6. Editores del Anuario Maritimo Español, 1954, p. 629; i Sáinz de Robles, Federico Carlos. *Teatro Español*. Aguilar, 1955, p. 352, p. 362.

[3] Com ara *Diario de Barcelona*, *Solidaridad Nacional*, *Noticiero Universal*, *La Vanguardia*, *El Correo Catalán*, *El Periódico.*

[4] *El Mercurio*, *La Tercera de la hora*, Crónica.

[5] com ABC, *La Hoja del Lunes*, *Pueblo*, *El Ideal de Granada.*

[6] 21/09/1968.

[7] Carta de Jorge Andrade F., Valparaiso, 25/11/1968

[8] Carta de Servando García Carrera, alcalde de Fermoselle (Zamora), 28/11/1968

[9] Carta a Salvador Ferrer Serrano, Elche, 10/02/1970.

[10] Així ho manifesta en diverses ocasions.

[11] Carta a Gerard Caussimont, 15/02/1970

[12] Barcelona: Alas, 1977.

[13] Conegut parapsicòleg, del cercle de Roca Muntañola. Carta del 14/04/1977.

Petita nota sobre la vida i l'obra d'en Juli Roca Muntanyola

Jordi Ardanuy[1,2]

1 Universitat de Barcelona. **2** Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

L'objectiu d'aquest article és esbossar unes petites notes sobre la figura de Juli Roca Muntañola, que fou soci del CEI, i que haurien de constituir l'embrió d'un futur estudi més detallat.

Paraules clau

biogràfic, CEI, Tivissa

Abstract

This paper shows some information about Juli Roca Muntañola, who was a member of CEI. The aim of this writing is to be the embryo of a more detailed study in the future.

Keywords

biographical, CEI, Tivissa

Juli –o Julio, com és més conegut– Roca Muntañola naixé a Barcelona el 21 de maig de 1910 al carrer de Regomir, prop de la catedral. Era el més gran de dos germans. El seu pare, Julio César Roca

Roberto, exercia un càrrec municipal, però també era representant de joies alemanyes. La seva mare, Maria de la Bonanova Muntañola Piera morí amb poc més de 30 anys i el vidu Roca marxà amb el seu fill menor a Cuba, on contrauria segones núpcies amb una dona d'ascendència gironina, amb la qual tindria un altre fill. Mentrestant, Juli Roca anà a viure amb la seva àvia paterna al carrer Elisabets, 2.

A 16 anys inicia la seva vocació d'escriptor i publica per a una revista cubana diversos contes infantils. És en aquesta època quan ja demostra el seu profund afecte cap a la infància, fet que també s'aprecia en alguns articles publicats a *Las Noticias* i *El Diluvio* i d'altres publicacions , especialment cubanes i argentines, per mediació del seu pare i el seu germà. Cursà estudis de Comptador Mercantil, però no completà la seva formació com a pèrit, sinó que començà a treballar a les Indústries Mecàniques consolidats del Port. El 1932 va contreure matrimoni

Imatge d'un jove Roca procedent d'un document d'identificació

amb Josefa Sanchís. Fruit del matrimoni tingueren un fill al qual batejaren Antoni. En esclatar la guerra del 36 ingressà a l'Escola Militar de Guerra arribant al grau de capità. Al novembre de 1938, a Seròs fou víctima d'una bomba de mà que li va causar 33 ferides de metralla. Traslladat a l'hospital de Figueres, el tractà un metge alemany de les brigades internacionals que aconseguí salvar-li el braç, però sense poder-li arribar a treure un tros de metralla que se li havia incrustat a la clavícula. De tot això li quedarien greus seqüeles. Molts anys després, gairebé al final de la vida, Juli Roca encara podria recuperar aquell tros de metralla que, any rere any, havia anat lliscant interiorment fins a aparèixer a l'altre extrem de l'espatlla[1].

Ja restablert, va fugir cap a França acompanyat d'un cunyat, amb el qual havia coincidit a Figueres. Com tants d'altres, haver de passar per diversos camps de refugiats com els d'Argelers de la Marenda (Rosselló) o d'Agde (Occitània). Acabada la guerra tornà a Barcelona i, malgrat el seu rang a l'exèrcit republicà, mai tingué cap problema amb el nou règim.

Començà a treballar amb el tema dels mobles per a la Vídua Rosell, posteriorment Muebles Carrera; i, més tard Muebles Fabricante. Després s'instal·là pel seu compte. La seva botiga de mobles prosperarà força durant els anys 60, obrint-ne d'altres a Sant Boi i Blanes, després de la principal a Fabra i Puig. Però trobava temps per a literatura. Així l'any 1970 guanyà el segon premi del concurs corresponent al primer trimestre de la revista *Diez Minutos*, amb el seu relat «El aviso».

L'any 1972, trobant-se a casa de la vident Candelaria Simón, a Santa Oliba (Baix Penedès) va caure malalt. Va haver de deixar el negoci en mans dels seus nebots, dedicant-se a partir d'aquest moment a escriure i a rebre als nombrosos pupils i amics que anaven a consultar-li a casa[2].

A la vigília de Reis de 1980 va ser ingressat amb greus problemes respiratoris —prenia cortisona contra l'asma— i durant 8 o 10 dies va estar en estat mig comatós. Aquest any va resultar nefast per a ell, i en la matinada del 19 d'agost moria a casa seva. La mateixa nit de la seva mort el seu fill va tenir un estrany somni: el seu pare, vestit totalment de negre, s'acomiadava des d'un autobús que s'allunyava...

L'interès de Roca per les temàtiques ocultes no va ser fruit d'una mera especulació intel·lectual, sinó més aviat d'una necessitat innata d'ampliar la seva visió del món, obrir-se al coneixement, i sobretot, a l'espiritualitat. És fonamental comprendre aquest punt ja que, encara que tota la seva vida, especialment en els anys de més activitat intel·lectual, sostingué la necessitat de la demostració científica, la seva vocació va ser clarament espiritual; i el mètode científic el considerava existencialment inadequat per excessivament materialista. Naturalment que comprenia la seva importància. Però ell considerava que a més del progrés tècnic feia falta un progrés psíquic, anímic, de l'esperit. Així no ens ha de sorprendre que Roca, respecte del fenomen OVNI, malgrat la seva primera aproximació astronàutica com «un receptiu i també un analista sobre el tema»[3], afirmi que «no m'interessa el ONI —dic

ONI i no OVNI puix mai he cregut que volin: màxim llisquen per la nostra atmosfera—, la màquina, el cargol, ni els seus mateixos motors -de dur-los-, no m'interessen, però sí l'ens, l'ésser pensant, la intel·ligència que governa aquestes naus ...»[4].

Ja de jove li publicaren a L'Habana (Cuba) un parell d'assaigs sobre fenòmens psíquics (1934) i teosofia (1936). Anteriorment (1928-1930) havia escrit diversos articles de caire sociològic als rotatius *El Diluvio* y *Las Noticias* de Barcelona.

Roca Muntañola s'interessà pels temes ufològics i paranormals en una època on aquests temes tenien força protagonisme a Catalunya, malgrat que aquest vessant encara no ha estat estudiat de manera sistemàtica. Posteriorment, necessitats més immediates el mantingueren ocupat durant els difícils anys de la postguerra. Això no obstant s'esforçà en enriquir els seus coneixements mitjançant lectures de divulgació científica, alhora que aprofundeix en la seva passió per la metapsíquica, interessant-se també per la radioestèsia disposat a no ser un mer espectador en el món del sobrenatural. Seguirà amb atenció les primeres notícies sobre «plats voladors», mantindrà contactes amb particulars i entitats d'Europa i Amèrica, serà membre d'alguns centres sobre aquestes temàtiques, formant part de vegades a les juntes de govern. Apuntem aquí, a més del CEI, l'Associació Espanyola d'Investigacions Parapsicológicas (Barcelona), Associació de radiestesistes de Barcelona i l'Agrupació Alfa Centauri d'Estudis mentalistes (Argentina). Els seus amplis interessos també li van fer apropar-se a d'altres associacions d'índole diferent, com la

Societat Espanyola d'Ornitologia, societats dedicades a astronomia, fotografia, i d'altres temàtiques diverses. Entre aquestes destaca sens dubte la nàutica, la seva gran passió. Roca va posseir tres balandres de vela; i, va ser soci del Reial Club Marítim de Barcelona fins a la seva mort.

D'altres activitats tenien un component de tasca social totalment desinteressat. Així formà part d'un petit grup d'homes que, especialment durant els anys 50, es dedicava a socórrer, dins les seves possibilitats, a gent humil. Formaven part també un jesuïta, un metge, entre d'altres persones. Roca Muntañola, en moltes ocasions, quan tancava la botiga, es traslladava a on calia, portava medicines

Roca, posant al costat d'una embarcació de vela

o altres coses necessàries, posava injeccions, o realitzava qualsevol altra tasca que li hagués estat encomanada.
Arran del VIII Congrés Internacional d'Astronàutica celebrat a Barcelona a l'octubre de 1957, Juli Roca s'interessà per un dels assistents, George Claveland Mendel. Roca el considerava un intrigant personatge de grans i avançats coneixements, port aristocràtic, que dominava tots els idiomes dels congressistes. En les seves indagacions Roca comptà amb l'ajuda de Nadia Henche —llavors la seva alumna —i del francès Robert Tocquet (1898-1993). Van intentar seguir la seva trajectòria al llarg de diverses universitats repartides per tot el món, on havia estat presumptament com a professor o investigador, tot i que per períodes majoritàriament breus. Això no obstant, tal com havien entrat en contacte amb ell, van deixar de trobar cap rastre el desembre de 1960[5].
Aquesta no seria l'única vegada que Roca s'interessà per persones de característiques singulars, més o menys curioses. El seu interès per l'ésser humà, especialment per la dimensió cognitivo-espiritual es repetirà al llarg de tota la seva vida, unes vegades treballant amb ells: d'altres, indagant sobre ells.
Moltes persones tingueren un paper important en la vida de Roca. Sense dubtar-ho, la seva família va ocupar el primer lloc. Per sobre de tot va estar la seva muller, el seu fill Antoni Roca, seguit de tots els altres familiars. Estreta relació va tenir amb els seus nebots, i fins i tot amb dos d'ells —Ferran i Jordi— tractà temes de parapsicologia i afins.
L'activitat més coneguda de Roca sorgeix paral·lelament a la publicació d'articles de caire

metapsíquic i parapsicològic a la revista *Algo* a partir de 1968, quan el periodista J.M. Armengou va ocupar el càrrec de sotsdirector. Després el seguiria quan la fundació de *Karma.7* i, més tard, d'*Ecos de Parapsicología*, revista en la qual hi figurava com a director tècnic. L'any de la seva mort apareixia en els crèdits del número 10 de la revista *Telepsiquia* que conduïa Sebastià D'Arbó. Així mateix va publicar un total de vuit llibres, tots en espanyol: *La Parapsicología* (1965), *Fenomenologia Parapsicológica* (1970), *Introducción a la Parapsicología* (1972), *Viaje a l'Antiuniverso* (1974), *En los Confines de la Parapsicologia* (1975), *Más enllà de la Proyección astral*[6] (1975), *Parapsicologia y su Fenomenologia. Introducción a la "Psi-Gamma"* (1976), *Diccionario de Parapsicología* (1979). Projectava dos altres llibres: *El Poder Ocult de la Ment*, i un altre novel·lat amb vivències personals tant de la guerra com en l' camp de la paracinèsies, però la seva mort feu que no passessin de ser mers projectes[7].

El mateix Roca ens deixà escrita la intencionalitat de les seves obres: «En cap cas pretenc poder respondre, i menys satisfer completament, totes les preguntes i tots els dubtes que se li plantejaran al lector en un moment donat, *especialment si és escèptic* —en cursiva en l'original. En primer lloc, no sóc un científic, ni aquest és un llibre de text. Si bé he escrit força llibres de parapsicologia, únicament els escric per informar, introduir, delectant si cal, i sense noms complexes, ni teories massa complicades, que en definitiva no condueixen a res ...»[8].

Roca signava alguns dels seus articles amb pseudònim. Un dels motius era diversificar les

autories en la revistes on col·laborava. En d'altres casos, perquè volia que aparentment fossin autors alternatius els que signessin articles amb idees properes a les seves. Però sembla que en algun cas també en va fer menester per tal d'evitar les conseqüències d'anònims amenaçadors[9]. Entre els noms de ploma més evidents figuren Julián de la Roca i J.R. Steiger, aquest darrer, en honor de l'escriptor americà Brad Steiger (n. 1936) admirat per ell[10].

Roca, en primer pla, junt a Jorge Blaschke, en una reunió de treball de Karma.7 al restaurant de Barcelona Nit i Dia la tardor de 1972

Així va començar a recollir material amb un grup de col·laboradors i amics en diverses qüestions relacionades amb la parapsicologia i els ovnis, amb certa discreció i publicant-ne una part en els seus llibres i a *Karma-7*, de vegades de manera fragmentària, enigmàtica, son si volgués deixar algunes pistes que hom hagués de descobrir.

Les tertúlies eren habituals a casa on no era estrany que es reunissin, generalment al capvespre, alguns dels especialistes en paraciències de l'època. Ell mateix es convertí en una persona de rellevància sobre la matèria. Així el trobem com un dels especialistes entrevistats per *Catalunya Express* arran de l'anomenat «fantasma del carrer Viladomat»[11]. O en una extensa entrada de Josep Maria Carandell en la seva extraordinària *Guía secreta de Barcelona*[12].

En els anys 70 Julio Roca s'ocupà de les psicofonies. Llavors els equips de gravació de cintes casset compactes s'havien popularitzat força, tant pels preus com per l'autonomia que donava el seu relativament reduït pes, si es compara amb el magnetòfon de rodet obert. Segons l'opinió d'en Roca, les seves millors gravacions a Can Alcober, Santa Oliba, prop del Vendrell (Baix Penedès). També va treballar dedicar-hi força temps a Tivissa i Ginestar, a la Ribera d'Ebre i a Pratdip, al Baix Camp. D'aquest treballs en parlà en un dels seus llibres[13]. De fet, s'interessà per Tivissa i rodalies a partir de la presumpta observació d'un OVNI el 16 d'agost de 1968 a Tivissa (Ribera d'Ebre).

Un pagès anomenat Joan, després de llevar-se a les 6 del matí, arreglà els animals i anà cap a l'hort.

Passades les 7, segons les seves mateixes paraules, observà un objecte amb forma de «mitja síndria» surant a un metre de terra. Tot d'una, a uns 100 metres de distància de la seva posició, veié uns éssers semblants a pops, d'un metre d'alçada i color molt clar, amb quatre o cinc potes, que corrien cap a l'objecte i que entraren en ell. Aquest succés va ser publicat al diari, ja desaparegut, *Tele/eXprés* el 27 d'agost de 1968, en forma de carta al director amb signatura de Sebastián Mateu, presumpte cunyat de Joan, veí de la Serra d'Almos, al municipi de Tivissa. Avui en dia sabem que el cas no ocorregué ni el 16 d'agost, ni tal com s'explicava en la citada carta, sinó cert temps abans, malgrat que encara queden alguns detalls per a escatir.

El cert és que el succés va fascinar la imaginació de tots aquells que se sentien atrets per aquests estranys fenòmens ara ja fa gairebé 50 anys. Els dies 30 i 31 d'Agost i l'1 de setembre, un equip del CEI ja es va desplaçar a Tivissa. Per dates similars es van desplaçar membres del CEONI-Tarragona, del CEOSI, i d'altres particulars o de grups de Santander i Madrid. El 14 i 15 de setembre viatjaren a Tivissa diversos membres del CEI, entre els quals s'incloïa en Roca Muntañola. Ningú havia aconseguit localitzar ni a el Joan ni a Sebastià Mateu, ni tan sols el lloc que es descrivia a *Tele/eXprés* on havien presumptament ocorregut els fets. A partir d'aquí l'assumpte es complica extraordinàriament. L'autor de l'escrit, fos qui fos, seguí enviant cartes a *Tele/eXprés*, que no es van publicar, sinó que foren lliurades directament al CEI. Per la seva banda, Roca Muntañola, que era soci des de l'any 1964[14], s'apartà del CEI arran d'una

qüestió realment banal relacionada amb aquest cas. Paral·lelament inicia un «pelegrinatge» a Tivissa. En relació a les seves recerques a la zona, comença a publicar estranyes notes a la revista *Algo* i alhora es preocupà per la seva seguretat personal, o com a mínim tem allò que pugui passar-li si parla massa. La seva correspondència particular amb Ballester Olmos centrada en part en aquest tema, està plena de contrasentits, temors i disgustos[15].

Roca, al fons amb una posició relativa més baica. Es tracta d'un una fotografia de grup realitzada a Nulles l'any 1975 arran del famós cas de la «taula parlant»

És impossible detallar ara iací tot allò que relaciona Roca Muntañola i Tivissa. Ens limitarem a reproduir tres textos que mostren l'enigma amb el qual relacionava l'indret. El primer de la ploma de Josep Maria Armengou informat directament per en Roca: «Un altre cas és el de Tivissa on pel que sembla s'està donant el més insospitat que hom vulgui: presència extraterrestre, presència del Més Enllà, etc. En els moments de teclejar aquestes línies fa ja una setmana que una expedició supersecreta i de molt escassos components està aconseguint allò mai somiat ... »[16]. Roca ens innova que «foren molts els experiments estranys que s' efectuaren en aquelles dates [finals del segle XIX]. Hem intentat repetir-los en l'actualitat, però no hi ha mèdiums com els de llavors, però malgrat això, personalment amb un grup d'experimentació hem aconseguit treballar en un pla quadridimensional en dues ocasions, però això ja és una altra història com diria Kipling; i, aquesta altra història està relacionada amb Tivissa, la meravellosa "conca" de Tivissa ... i les seves coves»[17]. I finalment un tercer fragment: «És a dir, en resum, d'opinions alienes en general, puix certes "experiències" o *vivències* personals no acostumo comentar-les amb ningú, i això ho sap vostè àmpliament, car del que va succeir-me un dia en algun lloc de "Tivissa" ningú me n'ha tret res, excepte *un somni tridimensional que vaig tenir-hi* —quan allò subjectiu passa a ésser objectiu—; i, en això, per cert, ningú hi va parar la necessària atenció *afortunadament*. (Em consta que ningú ho entengué)»[18].

Finalment citem les paraules seves paraules, gairebé testamentàries a Vicente Pérez Baeza, antic soci del

CEI. Quan aquest li preguntà per telèfon el juny de 1980 sobre la possible publicació dels seus treballs i conclusions de le recerques sobre Tivissa, Roca li respongué, de manera força exaltada, que no podia publicar-ne res, que era molt perillós, «perquè la gent va i passa i passa per sobre i no els veuen»[19].

Notes

[1] Converses amb el seu fill Antoni Roca Sanchís, 15 de juliol de 1990 i en dates posteriors.

[2] Ibíd.

[3] Julio Roca Muntañola. «El fenómeno humano y los extraterrestres». *Algo*, núm. 120 (desembre de 1968).

[4] J. Roca Muntañola. «¿Por qué esta correlación entre el fenómeno parapsicológico y los extraterrestres?». *Karma.7*, núm 7, (maig de 1973), p. 22-27; citació pàg. 24.

[5] Nadia Henche, conversa privada, 14 de maig de 1989. No hem fet cap comprovació sobre l'existència o identitat d'aquesta persona.

[6] Reeditat l'any 1995 sota el títol de *Viaje astral, proyección astral*.

[7] A finals del 2003, i després de la mort de la seva muller, el seu fill va tenir la cortesia de lliurar a l'autor d'aquestes línies l'arxiu de Roca Muntañola sobre temes paranormals. Malgrat no haver realitzat un inventari exhaustius dels seus continguts sí que es té una idea prou clara d'on es quedà en la seva tasca.

[8] Julio Roca Muntañola. *Parapsicología y su Fenomenología*. Barcelona: Alas, 1976, p. 60.

[9] Antoni Roca Sanchis, converses esementades. Veure també J. Roca Muntañola. Op. cit., 1973, p. 22.
[10] Naturalment la «J. R.» és de Julio Roca.
[11] Marta Garrido. «El fantasma es un vivo». *Catalunya Express*, 28 de novembre de 1978, p. 3.
[12] Josep Maria Carandell. *Guía secreta de Barcelona*. Madrid: Al-Borak, 1974, p. 190-192. Aquesta obra va tenir diverses reimpressions i reedicions.
[13] Julio Roca Muntañola. *En los Confines de la Parapsicología*. Barcelona: Alas, 1975.
[14] Martí Flò. «40 años del CEI (III). El "segundo" CEI (1964-1968). *Papers d'Ovnis*, núm. 9, 2a època (juny de 1968), p. 15.
[15] Martí Flò; Jordi Ardanuy. *Cronologia de recerques i suposats fets estranys a Tivissa i rodalies*. Versió 1.1, 1989. Inèdit.
[16] Josep Maria Armengou Marsans. *Extrañas Historias de un Periodista*, Barcelona: Karma.7, 1975. (Egrégora; 3), p. 188.
[17] Julio Roca Muntañola. *Más Allá de la Proyección Astral*. Barcelona: Karma.7, 1975. (Egregora; 6), p. 17.
[18] J. Roca Muntañola. Op. cit., 1973, p. 23. Assenyalar que l'experiència a què fa referència del somni tridimensional ens és avui ben coneguda. En resum, sent a Tivissa i en despertar d'un somni passatger a l'interior d'un cotxe a prop de la Serra Sargantana, se n'adonà que les seves botes estaven tacades de fang vermell. Com que no recordava haver-se mogut de l'automòbil i el color del fang no es corresponia amb el color de la terra dels voltants,

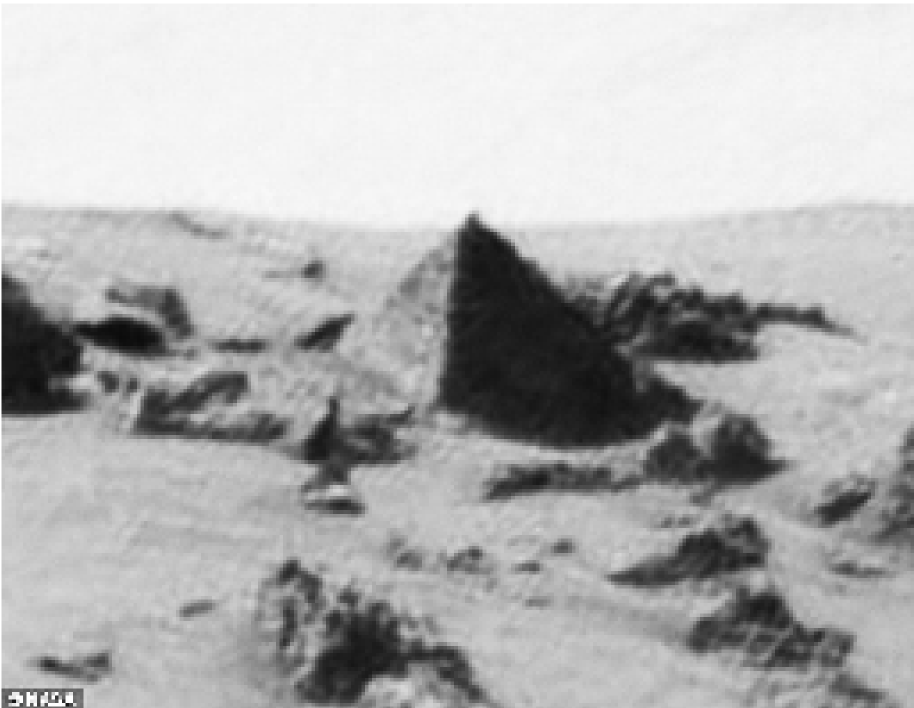
junt amb certes anomalies cronològiques, considerà que s'havia desplaçat en una forma de viatge astral físic. A més ho associà amb la boira desplegada a Tivissa i en la qual veia estranyes propietats.

[19] Conversa Telefónica de Juli Roca Muntañola amb Vicente Pérez Baeza, juny de 1980. Comunicació personal de Vicente Pérez Baeza a l'autor, 1988.

Seleccions del Bloc del CEI (2015)

Mart i els exocreients

Els amants de les explicacions exòtiques i fàcils han gaudit d’una altra alegria procedent de Mart. Si en una altra època fou la «Cara» de la regió de Cidònia, capturada pel Viking I el 25 de juliol de 1976[1], recentment ha estat el descobriment d’una piràmide que ha encès les esperances dels que cerquen evidències d’una antiga civilització al planeta roig.

Aquest exocreients han sostingut que l'objecte tenia la mida d'un petit cotxe, però que podia ser només la punta d'una estructura més gran enterrada sota terra[2].
La imatge fou capturada el 7 de maig per una de les càmeres del rover Curiosity de la NASA. Segons *Exopolítics.org*, en cap de les fotografies posteriors torna a aparèixer la forma piramidal, el que van interpretar com que els operadors del Curiosity havien decidit deliberadament no fer cap més fotos de la piràmide ni apropar-se amb el zoom. I si ho van fer, no les posaren a l'abast del públic[3]. Suposem

llavors, que els creients en aquestes conspiracions atribueixen la distribució de la imatge a un error de l'agència espacial americana; o, potser a un intent de confondre l'opinió pública barrejant veritats i mentires, quelcom semblant a les estratagemes tradicionalment atribuïdes al Diable.
En canvi, per a Jim Bell, un dels investigadors al front d'aquest projecte d'exploració, es tracta d'una roca, probablement d'origen volcànic. Da manera similar com passa al nostre planeta, aquestes roques després de trencar-se poden prendre formes angulars afilades. I en aquest cas havia pres una forma piramidal, fet no gaire estrany. Per a l'equip de Bell la mida de la pedra podria tenir uns escassos 10 cm[4].

Notes

[1] [Jordi Ardanuy]. «La "enigmatica" cara de Marte». *Papers d'Ovnis*, núm. 20, 2a època (abril 1998), p. 20.

[2] Ellie Zolfagharifard. «Alien hunters discover a 'PYRAMID' on Mars and claim the 'near-perfect' structure was built by an ancient civilisation». *Daily Mail Online* [en línia]. (23 de juny de 2016). < http:/ /www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-3136480/ Alien-hunters-discover-PYRAMID-Mars-claim-near-perfect-structure-built-ancient-civilisation.html>. Consulta 25 de juny de 2015.

[3] Michael Salla. «NASA Curiosity Rover photographs pyramid on Mars». Exopolitics.org [en línia]. (20 de juny de 2015) <http://exopolitics.org/nasa-

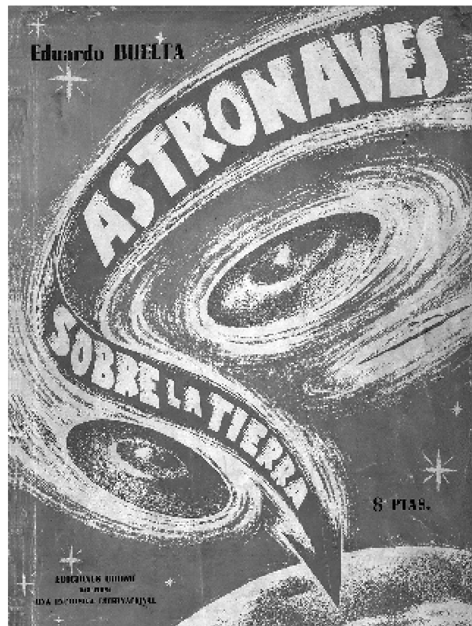
curiosity-rover-photographs-pyramid-on-mars>. Consulta 25 de juny de 2015.

4 David Freeman. “Mars ‘Pyramid’ Seen By NASA Rover Isn’t Quite What It Seems”. The Huffington Post [en línia]. (26 de juny de 2015). <http://www.huffingtonpost.com/2015/06/26/mars-pyramid-nasa-curiosity-rover-video_n_7665080.html?utm_hp_ref=science&>. Consulta 26 de juny de 2015.

Seleccions del Bloc del CEI (2015)

Edició commemorativa de regal d'*Astronaves sobre la Tierra*

Enguany fa 60 anys de la publicació del llibre d'Eduardo Buelta *Astronaves sobre la tierra* que, de fet, seria el desencadenant de la creació del Centre d'Estudis Interplanetaris. Així, i malgrat la ingenuïtat que avui en dia pugui traspuar aquesta obra, té un lloc en la història de la ufologia catalana i espanyola, ensems que un valor significatiu en la del propi CEI.

Només cal recordar que el llibre es regalava entre aquells que s'apropaven a la nostra associació a finals dels cinquanta.

Actualment resulta virtualment impossible adquirir una còpia d'*Astronaves sobre la Tierra*. Així que hem decidit fer-ne una reimpressió commemorativa. Estem segurs que amb la present reproducció no violem els drets d'explotació de l'autor puix, malgrat que no han passat més que 42 anys des del traspàs de l'Eduardo Buelta, el fet que aquesta no sigui una edició venal i que es limiti a un nombre escassíssim d'exemplars repartits com a regal, garanteix que no obstaculitzaria qualsevol acció comercial futura del seus hereus legals.

La present edició d'Astronaves sobre la tierra incorpora també un article escrit per Eduardo Buelta l'any 1962 i publicat uns anys després a *Cíclope*. És un text relativament poc conegut i que creiem que il·lustra força la seva mentalitat, resultant un complement perfecte per al seu opuscle. Completa l'edició una breu ressenya biogràfica de l'autor signada per Jordi Ardanuy amb una enumeració dels articles signats per Buelta i apareguts en el Butlletí del CEI entre 1959 i 1961.

Fa 130 anys

Una llum misteriosa

A l'editor del Dundee Advertiser.

Senyor. Jo esperava ansiosament l'edició de l'*Advertiser* d'aquest matí per a veure si algun dels teus corresponsals donava notícia d'alguna cosa com una llum molt brillant de far que aparentment sorgí dels parapets del castell de Kimpurnie, a Sidlaw Hills, vers les sis de la tarda, el dissabte passat. Just al moment que les campanes de l'església estaven sonant per al culte, la meva atenció es dirigí cap amunt i ho vaig observar des de la zona de faigs de Kinloch que bordegen Glamis Road, una situació avantatjosa.

La llum presentava una forma cònica i brillava lluny sobre Strathmore amb una llum blanc i blavosa. Es va moure cap amunt i cap avall durant una estona i després es va convertir en una bola amb un diàmetre aparent de 5 a 7 peus.

M'he assabentat que el mateix fenòmen fou observat pel senyors John Lamb i Wester

Logie, el dimecres al vespre. Alguns dels teus corresponsals pot explicar aquest fet estrany?

R. Hay W. Smith
Cape, Kirriemuir, 16 de novembre de 1885

Dundee Advertiser, 17 de novembre de 1885.

Fa 120 anys

Alguna cosa com una aeronau

Concord i les rodalies excitades per
l'aparició d'un misteri aeri

Concord, 20 de juny. Alguna cosa que per la seva forma era semblant a un globus i que s'elevava centenars de metres respecte el nivell de terra, passà per sobre de matinada des de les 5.30 a les 6.15, atraient l'atenció de centenars de persones. Surava lentament i majestuosa. Molts dels testimonis pretenien haver vist fum eixint de la massiva aeronau, mentre que d'altres ho han negat. Ningú sap d'on venia. Quan es va descobrir, estava sobre la vertical del centre de la ciutat, movent-se cap el nord. Diversos homes joves que es presenten ells mateixos com a tiradors de rifles apuntaren a la gran massa blanca amb el seus Winchesters, però no van donar-li a res. Fos el que fos la cosa es tractà d'una preciosa visió.

Concord, 22 de juny. L'estranya cosa que es va veure en les regions aèries dijous passat, ha estat avui tema de converses. Els agricultors que eren en els seus camps a 10 o 15 milles de la població ho veieren i el seguiren durant quilòmetres, sense aconseguir apropar-s'hi. I, duts per la curiositat i la superstició han vingut ahir i avui a la població per tal de saber sobre el tema.

The Gastonia Gazette, (Gastonia, Carolina de Nord), 27 de juny de 1895.

Fa 100 anys

Un fenomen natural?

Ahir a la tarda es va informar que la nit dels dimarts [dia 2], a prop de Heerenveen i rodalies la foscor del cel es veié pertorbat per una llum blava brillant procedent del sud.
El fenòmen probablement també fou observat des d’Overijssel.

Informació des de Denekamp.
Dimarts, al voltant de les 7 de la tarda, el que probablement era un dirigible alemany passà a gran altura, procedent de Nordhorn (Alemanya) en direcció Oldenzaal verso b desaparegué. Ningú no va veure l’aeronau ni va poder sentir res. Al Canal Almelo-Nordhorn i a l’estació que s’hi situa, es va encendre durant una estona el seu potent reflector.

I des de Rouveen
Al voltant de les 8 de la tarda s’observaren un estranys fenòmens a diversos indrets

d’aquesta zona. De sobte la carretera es veié il·luminada de nord a sud. Inicialment es va pensar que la causa era un dirigible que estava fent servir reflectors, però atès que no s’escoltà cap soroll, la gent no sap què pensar-ne.

Leeuwarder Courant, 4 de febrer de 1915.

Fa 70 anys

Nova bomba-V fent ziga-zaga

Els darrers dies s'han observat sobre Suècia espurnes de llum fent ziga-zaga i línies de color groc-vermell que s'atribueixen a bombes V, segons ha divulgat avui la ràdio sueca. El dilluns, una llum peculiar es veié sobre Mydala. Volava pel cel fent ziga-zaga i fou visible durant cinc minuts quan es va esvair lentament. Reuter.

Nottingham Evening Post, 17 de gener de 1945.

Fa 50 anys

Plat volador sobre Girona

Ahir a la tarda, entre les set i les nou, els gironins vam tenir ocasió d'admirar a la part alta del cel un estrany objecte que desprenia molta llum. Naturalment, la fantasia popular ha fet córrer de seguida la versió que es tractava d'un plat volador, segons alguns amb els seus marcians i tot. L'estrany objecte semblava suspès i immòbil. Sabem de persones que l'han inspeccionat amb potents prismàtics i que ens han assegurat es tractava d'un globus gegantesc, havent pogut observar fins i tot els seus dos cossos. Coincidint amb les primeres ombres de la nit, es va anar fent menys visible fins a desaparèixer totalment.

Diari de Girona, pàg 1, 1 d'agost de 1965.

Fa 40 anys

«Invasió d'Ovnis» sobre el sud de l'Estat francès

París, 17 - Una autèntica «invasió d'Ovnis» s'ha desencadenat sobre l'Estat francés a jutjar pels testimonis de nombroses persones en diversos punts del país, especialment al sud i al sud-oest. Segons testimonis oculars, confirmats per la gendarmeria, un objecte volant no identificat va ser vist la nit de dimecres al cel de Marsella. L'«Ovni» era rodó i molt lluminós i estava precedit per una «forma fosforescent» que queia a la mar Mediterrània.
Un altre Ovni va ser localitzat pels habitants de l'àrea de Perpinyà, de forma ovalada i que deixava una mena de solc ataronjat al cel.
Dos objectes volants no identificats van aparèixer al cel de l'àrea de Bordeus i d'Angolema. Semblava una bola lluminosa emetent senyals verdoses. - Efe.

La Vanguardia, pàg. 20, 18 de juliol de 1975.

Fa 30 anys

Localitzats dos ovnis a la serra de Collserola

Barcelona.— Fonts de la guàrdia urbana de Barcelona van manifestar anit que s'observaven dos objectes voladors no identificats, ovnis, sobre la serra de Collserola, a l'alçada de Rubí. Aquests objectes emetien anit llum de color blau. Un d'ells va romandre quiet durant un temps, mentre que l'altre es va moure contínuament. Fonts del control de trànsit aeri de Barcelona van confirmar el que havia dit la guàrdia urbana i afegiren que el fenomen s'observava també en els radars. Els dos objectes van ser deixats de veure a les 23.52, segons va dir la guàrdia urbana.

Avui, pàg. 32, 30 de novembre de 1985.

Fa 20 anys

Veïns d’Orriols asseguren que han vist un ovni volar pel cim del poble

Orriols.— Diversos veïns d’Orriols van assegurar ahir que havien vist un ovni que sobrevolava el poble. Els fets van passar ahir cap a 3/4 de 8 del vespre quan un home que circulava en cotxe acompanyat de la seva filla va veure «un aparell amb moltes llumetes de colors, que no era un avió». Aquest home va aturar el vehicle i va avisar els responsables del restaurant l’Escal de la població, els quals van sortir al carrer i també van assegurar haver vist l’ovni. Segons els testimonis, es tractava d’un aparell triangular amb els vèrtexs arrodonits. Al cim de l’aparell hi havia una llum de color vermell, i als laterals, diversos punts de llum de colors groc i verd, majoritàriament. Segons les mateixes fonts, l’aparell venia de Banyoles i quan va arribar al cim del restaurant va fer una volta, i va tornar per on havia vingut. Aquests testimonis van poder veure l’aparell només uns cinc

minuts, i segons van explicar volava alt i no gaire de pressa. Algun d'ells va afirmar que va veure una filera de finestretes. Fonts de l'aeroport Girona-Costa Brava consultades per aquest rotatiu van afirmar ahir que no tenien constància del fet.

El Punt, pàg. 32, 6 d'0ctubre de 1995.

Centre d'Estudis Interplanetaris